

Technical Assistance for
Civil Society Organisations
Kosovo Office

Beyond Zero

Institutional arrangements for cooperation with civil society
Prishtina, August 2011

Përtej Zeros

Strukturat institucionale për bashkëpunim me shoqërinë civile
Prishtinë, Gusht 2011

Iznad Nule

Institucionalne uređenje za saradnju sa civilnim društvom
Priština, Avgust 2011

This project is funded by
the European Union

Beyond Zero

Institutional arrangements for cooperation with civil society

Kosovo
August 2011

Disclaimer: The content of this publication is responsibility of the Technical Assistance for Civil Society Organisations project and do not necessarily reflect the views of the European Union.

Table of Contents:

Foreword from TACSO.....3
I. Introduction.....4
II. Institutional arrangements for cooperation with civil society 6
a. Office of Good Governance within the Office of the Prime Minister 6
b. Department of Registration and Liaison with NGOs 9
III. Institutional arrangements for cooperation with civil society in local level institutions (good and bad practices) 14
a. Walking together on the road 'beyond zero' 14
b. Walking separately on the road 'beyond zero' 16
IV. Conclusions and Recommendations 19

FOREWORD FROM TACSO

The general objective of the project Technical Assistance for Civil Society Organisations (TACSO) is to strengthen the civil society within a participative democracy, to stimulate a civil society-friendly environment and culture, as well as to strengthen the overall capacities and accountability of Civil Society Organisations (CSO) within the IPA beneficiaries (Western Balkans (WB) and Turkey), to guarantee the quality of service of CSOs and a sustainable role of the CSOs in the democratic process. The main objectives of the project are: to increase and improve the capacity and actions of CSOs and to improve the democratic role of CSOs.

Since the end of the conflict, after the year 1999, Kosovo under UNSCR 1244/99 (hereinafter noted as Kosovo) is going through a transition period of drafting the legislation and establishing the institutions necessary for a new democratic country. At the same time, it is necessary to have in place legal and institutional mechanisms that ensure cooperation with civil society as a precondition for integration processes.

TACSO Kosovo, in partnership with Kosovar Civil Society Foundation, has undertaken the effort to prepare this publication that analyses the existing institutions within public administration for cooperation with civil society in Kosovo. In preparing this study, we have conducted broad consultations with civil society and government bodies in Kosovo with the aim to jointly discuss this issue and try to find a common ground that all agree on and to further develop new ideas that ensure quality dialogue with civil society in Kosovo.

This publication provides concrete information from the field on how the dialogue between government and civil society is going, which are the responsible institutions for this dialogue and what needs to be done to advance it. The goal of this publication is to also provide concrete recommendations for the Kosovo government, civil society and serve as a tool to facilitate future processes and international support for this sector.

Last but not least, the European Commission (EC) continuously emphasises the importance of cooperation between the governments of the Western Balkan countries and civil society in its formal documents and communications¹ that enable a quality enlargement process. Further, EC calls the WB governments to advance the civic dialogue in drafting and implementing government policies and better use of the capacities of the civil society.

Ardita Metaj-Dika
Resident Advisor
Prishtina, August 2011

---

¹ [Commission Communications](#) on the “Western Balkans” (2006) and on “Civil Society Dialogue in Candidate Countries” (2005)& [Enlargement Strategy Papers](#)

I. Introduction

This report is produced within the project '*Technical Assistance for Civil Society Organisations (TACSO)*' supported by the European Union.² Research and the compilation of this report were conducted between April and June 2011. The report was compiled based on primary data derived from in-depth interviews with representatives of relevant institutions and representatives of civil society, namely civil society organisations, discussions with civil society during workshops organised by TACSO for this purpose, as well as secondary data found in literature, reports, existing studies, etc. Also, the report is supplemented with data from the relevant laws/regulations/decisions applicable in Kosovo.

The Kosovo Constitution encourages the involvement of citizens (and civil society) in the work of public authorities, while the current legal framework contains a number of provisions that provide this fundamental right. The public institutions, as the ultimate bodies responsible for ensuring that Constitutional and legal rights are respected, are obliged to ensure that adequate bodies are in place and mandated to facilitate the process. Did public institutions in Kosovo establish adequate bodies and is their mandate in compliance with the legal provisions on this issue? Is their mandate implemented? What are the challenges at both sides for exercising this right? What are the main issues to be addressed for ensuring a smooth cooperation between public authorities and civil society? These are the key question that this report aims to answer.

In concrete terms, the report aims to analyze the institutional arrangements both of central and local government in Kosovo in relation to cooperation with civil society, the mandate of existing bodies, the implementation of the existing mandate and the main challenges and opportunities encountered while working together. The study is focused in analysing the existing bodies for cooperation with civil society, such as: the Office for Good Governance within the Office of the Prime Minister, Department of Registration and Liaison with NGOs (non-governmental organisations) within the Ministry of Public Administration, as well as Information Offices and Consultative Committees within the municipal assemblies.

The central and local government cooperate with civil society organisations in different moments and levels. The Kosovo Government and Municipal Assemblies have established various bodies which are mandated to facilitate exercising this right by citizens, namely to enable a more structured cooperation of public authorities with civil society. Sometimes this cooperation is estimated positively by both parties, other times it is regarded as inadequate, ad hoc or entirely missing.

Since 1999 and onwards, the cooperation of public authorities and civil society organisations has been quite complex, given the large international presence which has greatly influenced the development of relations between these two parties, as well as the lack of tradition of both sectors in regards to cooperating with each other. However, three years after independence, the cooperation between these sectors is taking a different dimension.³ Each of the parties is still at the stage of mutual recognition, growth, and development and in the process of finding appropriate ways of cooperation.

---

² www.tacso.org

³ Kosovo declared its independence on February 17, 2008

Nevertheless, still all cooperation and communication is developed and built on a good will basis. Meetings with civil society, more of an ad-hoc nature, often are held formally just to say that cooperation exists and to meet the continuing demands from the international community. So far, there is still no strategy or institutional form of cooperation with public authorities and CSOs. In 2007, there has been an initiative to establish a formal partnership between CiviKos Platform (a platform of Kosovar NGOs) and the Kosovo Government, but it could not be functional up to the date, although the platform has recently revitalised itself and is in the process of restarting the entire cycle. The members of this platform are developing a strategy for cooperation, which will then be submitted to the Government for discussion and approval.⁴

There are instances of collaboration with individual organisations in certain areas (mainly in social services), and in other specific cases there are also memoranda of cooperation between ministries and NGOs, as it is the case of the Ministry of Environment and Spatial Planning regarding environmental NGOs or the Ministry of Internal Affairs with NGOs offering social services. However, this does not reflect the overall situation of cooperation between the two parties.

Therefore, the purpose of this report is to provide concrete data from practice, namely the functioning of these bodies and provide recommendations that will contribute to improving the performance of public authorities and civil society. Recommendations from this report will serve the Government in regards to institutional arrangements in relation to cooperation with civil society, as well as supporting civil society on how to appropriately approach the cooperation issue in regards to institutions responsible for this cooperation.

---

⁴ Interview with Dren Puka from CiviKos Platform Secretariat, 20.07.2011

II. Institutional arrangements for cooperation with civil society

Currently, at the central level, there are two institutions which should encourage citizen participation and cooperation with civil society, respectively CSOs. These institutions are: Department for Registration and Liaison with NGOs and the Office of Good Governance, which will be elaborated on further.

a. Office of Good Governance within the Office of the Prime Minister

Mandate

The Office for Good Governance (OGG) was established with the Regulation 2001/19 on the Executive Branch, while the mandate and tasks of this office were re-confirmed with other relevant regulations.⁵ The office is placed within the Office of the Prime Minister (OPM) and is operational since 2002, with a total of seven employees.

OGG has a mandate to monitor and advise the Government's work in areas of good governance, human rights and equal opportunities. More specifically, under this mandate, OGG creates policies and issues guidelines, reviews government draft regulations, advises and makes recommendations to the Prime Minister and Ministers, consults with public and advisory bodies, promotes and raises awareness on international standards of human rights, transparent governance, gender equality, equal opportunities, anti-fraud and corruption and other principles of good governance, democracy as well as encourages citizen participation in governance.⁶

Functionality

Under this mandate, OGG remains the sole authority of the Government at the central level responsible for citizen participation in governance, namely civil society involvement in government issues. Even in the published documents from this office the need to encourage cooperation with civil society is continually stressed, as well as using the existing expertise of these organisations.

For example, the Report on the implementation of the Strategy and Action Plan for Human Rights in the Republic of Kosovo (January 2010 - December 2010), prepared by OGG, says *'The government should encourage and support cooperation with nongovernmental organisations, considering the benefits from the expertise that civil society has developed and to ensure that their projects comply with the objectives of the Strategy for Human Rights'*.

This is also stated by the General Secretary of the Office of Prime Minister (OPM), who is also the senior supervisor of OGG, saying that *'We are open and ready for cooperation, but also civil society should be more proactive and constructive. They should also offer alternatives, not only critique'*.⁷

---

⁵ UNMIK Regulation no. 2005/15 Amending UNMIK Regulation No. 2001/19 on the Executive Branch of Provisional Institutions of Self-Government of Kosovo

⁶ Trendelinë Dreshaj, ZQM, 20.07.2011

⁷ Interview with Fitim Krasniqi, General Secretary in the ZKM, 18.04.2011

However, not much is being done in this direction. Various representatives of civil society so far indicate that OGG has not fulfilled its mandate appropriately, and has been focused mainly on reporting the events/activities that are carried out by units/ministries, rather than committing to monitor the implementation of strategies designed, to advise the relevant ministries, or to develop concrete cooperation with civil society through drafting the necessary documents to promote such cooperation. *'Often the reports drafted by OGG do not correspond with the objectives set out in the strategy documents'* says a representative of the organisation 'Handikos'.⁸

Currently, most of the meetings, conferences and round table discussions are held only formally, without any follow-up and implementation of recommendations arising from these activities. It happens often that OGG does not respond to invitations to attend conferences / workshops or other events organised by CSOs. In reality, this office currently serves more as an office for reporting on specific activities. Many civil society representatives think that this is due to the current mandate of the OGG, which is too broad and impossible to be implemented by the current staff of this office, either due to a lack of professional capacities or due to a very small number of employees for such a mandate.

Similar is the situation with the information published by OGG, which is not on a satisfactory level. One report of OGG states that *'The central and local institutions should publish on their Web sites The Strategy and Action Plan for Human Rights in Republic of Kosovo (2009-2011), and additionally prepare an information program for all civil servants on the objectives of the strategy and their role in implementing it'*. However, it is enough to look at the official Web site of this office, to ascertain that almost no new information has been posted on this site since 2009.⁹

Cooperation with civil society

Although so far OGG does not have any comprehensive document / strategy for cooperation with civil society, the office records indicate various cases of sectoral cooperation. According to official data from this office¹⁰, so far the OGG cooperated with civil society in drafting the various strategies and action plans such as: Strategy and Action Plan for Human Rights in the Republic of Kosovo 2009-2011; Strategy and National plan of Action for the Rights of Children 2009-2013; Strategy for Integration of Roma, Ashkali and Egyptian 2009 - 2015; Strategy and Action plan on Integration of Roma, Ashkali and 2009-2015, the National Action Plan for persons with Disabilities 2009-2011; Strategy and Action plan against Corruption 2009 - 2011; Strategy and Action Plan for Public Administration Reform 2007 - 2012 etc.¹¹

This cooperation and involvement is done largely by organisations with missions directly linked to the OGG areas of work, such as human rights, gender equality, disabilities, etc. Among the organisations which have cooperated with the OGG are: Down Syndrome Kosovo, Handicap Kosovo, Kosovo Rehabilitation Centre for Torture Victims, Kosovo Association of the Deaf, Association of the Blind,

---

⁸ Interview with Afrim Maliqi, Handikos, 21.07.2011

⁹ [Republic of Kosovo Government Office of the Prime Minister Office on Good Governance](#), viewed on 25.07.2011

¹⁰ Various reports, strategies /action plans, six-month reports, etc. which have been analysed from the authors of this report

¹¹ Reports recieved online by Trendeline Dreshaj, ZQM, 21.06.2011

Together Foundation, Handikos, etc. It is important to add that OGG has also cooperated with many international organisations such as the OSCE, UNICEF, the Italian Embassy - Italian Cooperation, the European Commission, Office of the High Commissioner for Human Rights, Council of Europe, EULEX, UNIFEM, as well as with the Ombudsperson. These organisations provide financial and technical support for this office.

The above mentioned organisations are also working on several inter-ministerial mechanisms, steering committees, commissions and working groups, such as the National Council for Persons with Disabilities, Committee for the Rights of the Child, the Inter-institutional Steering Committee for the Implementation of the Kosovo Action Plan for the Integration of Roma, Ashkali, and Egyptian 2009 - 2015 etc.

An example of this cooperation is the inclusion of representatives from civil society in the Inter-institutional Steering Committee, which is a coordinating and monitoring mechanism for the implementation of the Action Plan of the Strategy for Integration of RAE communities. This committee has 11 members in total, eight of whom are representatives from governmental bodies and ministries, and three representing civil society from the RAE community.

Their selection was made through an open competition, where interested organisations have applied in accordance with the criteria set by the OGG. The selection was made by an Evaluation Commission, which had also a civil society representative.¹² It is important to add that the Kosovo Foundation for Open Society, representing civil society in this commission, has been involved in this commission because they have been the leading supporter throughout the entire process of drafting the strategy and action plan, same as it is in partnership with the Government on drafting a number of other strategies and documents.

Although official reports present a very positive cooperation, civil society argues that these mechanisms often do not have continuity in their activities. *'National Council for Persons with Disabilities, which was established in 2006, is currently not functioning. This is a result of the insufficient work and non-consistence of OGG activities'* declares one of the NGOs involved in this process.¹³

When it comes to the issue of civil society representation, no selection procedures could be identified from the authors of this report, raising concerns on the lack of specific rules on how and with which CSOs should the office cooperate with in the specific process which they are responsible for. Quite worrying is also the duplication of areas / issues that are treated from OGG and other institutions.

There are many civil society activists who emphasize the need for a re-structuring and re-definition of the mandate of this office. This is especially noted when considering that new public bodies have been established exactly on areas covered by the OGG mandate, such as the Agency for Gender Equality; Human Rights Unit within the Ministries, Anti-Corruption Agency or the Office on Community Affairs.

---

¹² OPM-OGG, Annual report on the Action Plan for implementation of Strategy on Integration of RAE Communities in the Republic of Kosovo, Jan-Dec 2009-2015, p.12

¹³ Interview with Afrim Maliqi, Handikos, 21.07.2011

This is confirmed also by the OPM General Secretary, who states that *'the current mandate of OGG lasts till 2013... After this, a re-structure or a full change of the mandate might be needed, depending on the circumstances'* - adding that *'more support to the promotion of cooperation with civil society should be given'*.¹⁴

Last but not least, OGG is also responsible to *'encourage citizen participation in governance'*¹⁵, meaning that this office is obliged to be proactive in regards to citizen participation in general, and not limited only to human rights, minorities and gender issues. While on these sectors it has been active at a certain level, the citizen participation in general does not appear to have been addressed at all. Placed in the Office of the Prime Minister and responsible at the horizontal level of the Government, not implementing this part of its mandate causes a total vacuum of governmental policy towards citizen participation in the work of the government in general.

b. Department for Registration and Liaison with NGOs

Mandate

The Department for Registration and Liaison with NGOs (NGO Department), within the Ministry of Public Administration, administers policies related to registration and cooperation with NGOs. This department was originally established as an NGO Office of the UNIMK Administration¹⁶, to be converted into a Department in March 2005. Currently, the NGO Department is organised into two divisions: Division for NGO Registration and Division of Reporting and Monitoring.

The Division for the Registration of NGOs is officially mandated to deal with applications for the registration of NGOs, examines the requirements for registration and requests of NGOs for public benefit status, whereas the Division of Reporting and Monitoring of NGOs with reviews of NGO annual reports and financial statements, monitors whether NGOs are respecting their statutes, and cooperating with important institutions.

More specifically, the NGO Department receives and analyzes the requirements for the registration of NGOs, considers requests for public benefit status, receives and analyzes the annual reports with financial statements of NGOs, monitors the activities of NGOs to determine how much their statutes and other laws are respected and makes recommendations for improving them, cooperates with relevant institutions and takes decisions on the registration of NGOs, suspension of public benefit status and deregistration of NGOs¹⁷.

---

¹⁴ Interview with Fitim Krasniqi, OPM General Secretary, 18.04.2011

¹⁵ From the official mandate of the OGG

¹⁶ UNMIK Regulation 1999/22, http://www.unmikonline.org/regulations/1999/re1999_22.htm, viewed on 8.07.2011

¹⁷ [Republic of Kosovo Ministry of Public Administration](http://www.government.gov.mk)

Functionality and cooperation with other public institutions

Currently, the NGO Department has 11 employees, all of them with a higher educational background and long experience within this department. Officially, one of them is engaged to liaise with NGOs, although according to the NGO Department director *'each of the staff, in a way, liaises with NGOs on a daily basis, through informative meetings'*.¹⁸ On the other hand, civil society representatives say the opposite, due to the NGO Departments' staff lack of previous experience in working in or with NGOs, they do not have the necessary knowledge on how to cooperate with NGOs or other relevant public institutions.

Our findings show that the NGO Department does not seem to have dedicated staff to be in charge of the liaison aspect of its work profile. There is clearly a need to liaise with other governmental offices, particularly the Tax Administration, or the Customs Authority, and share information on the number of NGOs registered, updates on the Public Benefit Status, etc. However, these links are maintained on a more ad hoc basis, since there is no staff dedicated to work in this regard¹⁹.

For instance, there is cooperation with the Tax Administration, although not necessarily regular and institutionalised. The NGO Department tends to contact the latter usually in matters related to finding out about procedures to do with obtaining the fiscal number, updates on the Public Benefit Status, or to check if NGOs have satisfactorily completed their tax obligations. It should be noted that the Tax Administration communicates more frequently with the NGO Department in regards to specific organisations that are registered as NGOs, such as micro-finance institutions, or private education institutions. This is largely due to the comparatively larger revenues of these organisations²⁰.

On the other hand, cooperation with the Customs Authority seems to come alive on an as-needed basis. This is true particularly when the NGO Department needs to ascertain the validity and applicability of the Public Benefit Status of NGOs. Apart from that, there does not seem to be an ongoing and institutionalised relation between the two offices²¹.

When it comes to cooperation with other offices within the Ministry of Public Administration, the NGO Department consults primarily with the Legal Department. We have seen an increase of this cooperation, for example, with the 2010 process of the amendment of the NGO Law, where the Legal Department took a lead role in the governmental working group.

The Functional Review and Institutional Design of Ministries (FRIDOM), sanctioned by the Government of Kosovo in 2009, has found many gaps in the performance of NGO Department. Their findings show that the department is clearly biased towards its role of registration or deregistration. However, liaison and monitoring functions are either neglected or in fact could be performed by other

---

¹⁸ Interview with Bajram Kosumi, NGO Department-MPA, 8.07.2011

¹⁹ Survey with staff of the Department for Registration and Liaison of NGOs, Pristina, 12 May 2010 (conducted for CIVICUS Civil Society Index in Kosovo)

²⁰ Survey with staff at the Tax Administration, Pristina, 23 April 2010 (conducted for CIVICUS Civil Society Index in Kosovo)

²¹ Survey with staff of Customs Authority, Pristina, 11 May 2010 (conducted for CIVICUS Civil Society Index in Kosovo)

---

government departments or institutions. The recommendation of the FRIDOM Report is that this department should be dissolved, and its functions be dispersed to other ministries²².

There is certainly logic to these recommendations, and its implementation would most likely improve the efficiency for NGO services. However, such drastic recommendations can make sense and be successfully implementable if there is a comprehensive review in all ministries affected and based on a comprehensive governmental policy on cooperation with civil society. The fact that the Ministry of Public Administration has not taken on board FRIDOM's recommendation on the dissolution of the NGO Department, proves there is no will for such overall changes as yet.

In addition, another challenging issue for the NGO Department remains the appropriate cooperation with the rule of law institutions, in particular when this department finds illegal actions from NGOs, which mostly could be noted in NGO financial reports to this department. Although at many conferences the representatives of the NGO Department indicate for abusive cases from certain NGOs, they do not proceed any information on such cases to any responsible body, except the Tax Administration and Customs.

Cooperation with civil society

The NGO Department serves as the main point of contact for NGOs to register and, at least in theory, to liaise with government authorities. The Law on Freedom of Association in NGOs (also referred to as the NGO Law), which was passed and came into force in February 2009, regulates the function of this sector and serves as the legal basis for the functioning of this body. Although this law is on the process of amendment, no major change of role and competences of the NGO Department are foreseen in the draft adopted by the Government in July 2011.

According to a Population Survey of the CIVICUS Civil Society Index for Kosovo, only 16.5 percent of the NGOs have regular contacts with this department, while 49.5 percent of NGOs have only occasional contacts. When asked for the reason for these contacts, 81.8 percent of the NGOs have declared that these contacts are for official purposes only (registration and submitting annual reports), while only 5.7 percent of the contacts between this department and NGOs have been initiated by the NGO Department.²³ These figures reconfirm that the NGO Department is mostly concentrated on the NGO registration and has very limited activity in liaising with NGOs.

Currently, more than 6,260 NGOs are registered at this department. In response to our query about the level of interaction with NGOs, the NGO Department confirmed that every month there are 20-25 new NGOs registered, while only during June 2011 60 new NGOs were registered. From the total number of the registered NGOs, 245 have the Public Benefit Status. When it comes to reporting, during the year 2009, 212 NGOs submitted their financial reports. Out of this number, 132 of them were NGOs with Public Benefit Status, whereas the rest of them acted so voluntarily.

---

²² <http://www.fridomks.org/media/101e%20MPS.pdf>

²³ CIVICUS Civil Society Index for Kosovo, March 2011, KCSF

Due to not regularly submitting their financial reports, 60-70 NGOs have been suspended from their Public Benefit Status during 2010, while the same may apply for 40 other NGOs during 2011.²⁴ Organisations, such as FOL Movement²⁵, although not in possession of the Public Benefit Status certificate, have voluntarily decided to submit their financial reports to the Kosovo Tax Administration. Organisations with Public Benefit Status, such as Kosovo Foundation for Open Society (KFOS²⁶), or the Advocacy Training and Resource Centre (ATRC²⁷), submit their financial and narrative reports and audit reports to the NGO Department as required by law²⁸.

Despite the large number of registered NGOs, this number does not show the true number of active NGOs. Part of the reason is that the NGO Department has not yet set up a mechanism in place that would enable it to categorise NGOs according to their status, i.e. active vs. passive ones, or registered vs. deregistered ones. Moreover, the Tax Administration has recently completed giving fiscal numbers to each NGO that is active and hence pays taxes. This is an added incentive for the NGO Department to intensify its cooperation with the Tax Administration, as this would enable it to have a clearer idea on the level of activity of NGOs in Kosovo. The need for more reliable data on NGOs that are active was also raised as a concern by several interviewed respondents, which say that without exact data on the volume of civil society, no policies on this sector can be designed and implemented.

Registration procedures continue to be done mechanically, which creates delays and frustration on both sides²⁹. Furthermore, an emphasis is given to training the staff at the NGO Department on IT and online registration systems. It has been almost two years since USAID's civil society program, implemented by the Institute for Sustainable Communities (ISC), has financed and launched an online registration system for the NGO Department, which would help its staff to provide more efficient and electronic-based services to their clients. However, the department is still apprehensive about using it, and should be encouraged to finally take the leap into web-based, online registration and communication with NGOs.

It is clear that the liaison aspect of the NGO Department's work is not functioning as its mission stipulates. In fact, for a lot of NGOs, this department is viewed as the office where registration occurs and financial reports are submitted, following which there is nearly no bilateral contact.³⁰ Some others think that the NGO Department has no clear concept of civil society and has a very limited approach towards this sector.³¹

Almost all civil society activists interviewed agree that outreach does not just mean updating registration methods. It also means going on the ground and getting better acquainted with NGOs in all regions of Kosovo. In this way, the role of the NGO Department would be to get more specific so that its work and activities will become more visible to civil society. Liaison and outreach are basic methods of increasing interaction, but more essentially reducing the lack of mutual knowledge and

---

²⁴ Interview with Bajram Kosumi, DRNOJQ, 8.07.2011

²⁵ www.leviziafol.org

²⁶ www.kfos.org

²⁷ www.advocacy-center.org

²⁸ CIVICUS Civil Society Index for Kosovo, March 2011, KCSF – Case Studies

²⁹ CIVICUS Civil Society Index for Kosovo, March 2011, KCSF – Case Studies

³⁰ Interview with Association 'Norma', 04.04.2011

³¹ Interview with Shqipe Pantina, QPA, 19.05.2011

---

scepticism about each other's work. However, one should be cautious that such visits do not become monitoring of programmatic activities; the idea is to forge a true partnership, whereby the NGO Department would even take on the role of promoting NGOs' rights and interests.

This need becomes even more prevalent when one discusses minority NGOs. A Serb NGO, interviewed for this purpose, had not had a visit from the department in the nine years of their existence. Although visits in themselves might not be essential, the liaison and outreach role of the NGO Department should be promoted, so as to help NGOs to become more familiar with its work. Minority NGOs particularly need support and information on the legal environment in Kosovo, and this support can come in the form of outreach from the department³². Other studies on Serb and other minority NGOs in Kosovo have also come up with similar conclusions; namely, the main concerns identified are: lack of cooperation with governmental institutions; difficulties in registration procedures and access to the NGO Department; lack of knowledge and access to legislature that regulates the work of NGOs.³³

---

³² CIVICUS Civil Society Index for Kosovo, March 2011, KCSF – Case Studies

³³ Institute for Sustainable Communities (ISC) *Overview of Kosovo Serb Civil Society*, May 2009

III. Institutional arrangements for cooperation with civil society in local level institutions (good and bad practices)

The current legal framework for local governance, such as the Law on Local Self-Governance and the Municipal Statutes and regulations enable open public meetings, public information and consultation, the right to petition, citizen initiative and local referenda. In addition, the Law on Local Self-Governance provides the establishment of the Sectoral Consultative Committees within Municipal Assemblies, in order to ensure citizen participation in decision-making processes. Membership in these committees is comprised of citizens and NGO representatives, while these committees can submit proposals, conduct research and offer opinions on Municipal Assembly initiatives.³⁴

In practical terms, although there do not exist concrete mechanisms, strategies or cooperation agreements, the cooperation between local authorities and civil society appears slightly better, more focused and more open in comparison to the central level. Of course, this cooperation differs according to specific municipalities. For example, the Municipal Administration of Gjakova has employed a municipal officer dealing exclusively with cooperation with civil society.³⁵

At the other side, there are other municipalities which are very closed towards civil society and NGOs, due to the fact that the latter criticize them. Another big concern is related to extremely limited or almost non-existent cooperation between Serbian NGOs and institutions, both at the central and local level. According to a representative of the Center for Peace and Tolerance, the only case of their cooperation at the local level happened with the recently established Municipality of Ranillug.³⁶

To illustrate the real level of cooperation between civil society and local authorities we have explored a positive and negative case. The good practice has been found in the Municipality of Peja as one of the municipalities with the best cooperation with civil society, while the opposite was found in the Municipality of Prishtina, which appears to be very closed towards civil society.

a. Walking together on the road 'beyond zero'

The Municipality of Peja is a good example of appropriate implementation of laws and regulations in regards to cooperation with civil society. Almost every directorate/ office, but also the current Mayor of Peja, have a very fruitful and open cooperation with civil society organisations of this region.

The process of establishing such a constructive relation between both parties in this municipality has not been an easy one. *'We had huge difficulties in the way to open doors of communication and to establish good cooperation with municipal structures'* says the Executive Director of NGO Syri i Vizionit from Peja.³⁷ It happened so, mostly because immediately after the conflict in Kosovo there did

---

³⁴ [Republic of Kosovo Official Gazette Law on Local Self Government](http://www.gazetazyrtare.com), www.gazetazyrtare.com 27.11.2011

³⁵ Musa Kurhasku, Municipal Officer for Cooperation with Civil Society, Municipality of Gjakova, TACSO workshop 'Institutional arrangements for cooperation with civil society –local level' organised in Peja city, 13.07.2011

³⁶ Online interview with Center for Peace and Tolerance, 27.07.2011

³⁷ Veton Mujaj, NGO 'Syri i Vizionit', TACSO workshop 'Institutional arrangements for cooperation with civil society –local level' organised in Peja city, 13.07.2011

---

not exist any appropriate legal infrastructure for such cooperation, but also any knowledge on the concept and role of civil society. Civil society had to do a lot of work and many activities in order to raise awareness and provide sufficient information on their role and goals.

According to some representatives of civil society, things are running much better now, although they still see the need to further advance the knowledge of the concept and role of civil society, on both parties. Currently, all leading bodies of this municipality are very cooperative and ready for joint actions. Civil society representatives are invited in almost all of the meetings where important issues for the public are discussed, such as drafting of regulations, strategies, spatial plans or other documents. In addition, the municipality has involved civil society representatives within certain committees and boards, with full rights, same as other members. This municipality has also an office of Members of the Parliament, where meetings with citizens are being held. Civil society is invited also in Consultative Committees. In general, a positive structure of cooperation with civil society has been established.

In achieving this, CSOs from this municipality have had a very constructive approach, continuously working and offering alternatives. One of their representatives says *'It often happens that we criticise municipal authorities, whenever we do not agree with any policy or decision from their side, but in general we are quite cooperative and offer information, experience or concrete alternatives'*.³⁸

Some concrete cases of such an approach are worth mentioning: the assistance offered by civil society in identifying the problems and inclusion of ethnic minorities in education; and environmental NGOs active in this region have been invited to discuss with the Directorate of Public Services the environmental issues of the municipality. Similarly, the Spatial Planning Directorate always invites civil society to participate in public meetings where municipal spatial plans are discussed³⁹.

Another good case of cooperation happened during the drafting of the Municipal Strategy for the RAE community, during which the Municipality, RAE community and civil society worked together during the entire process. The same happened with the Municipal Community Councils, where the municipality invited civil society to prepare the yearly planning of this body, based on their greater experience on this issue. In order to further contribute to this process, the Municipality of Peja every year financially supports the civil society organisations which provide additional inputs and data to this strategy.

Despite constructive relations between both sectors, there are certain civil society representatives that think that they do not need to formalize this cooperation, in order to avoid *'too much bureaucracy'*. Some others think that this cooperation should be formalized with is a legal act, be it a memorandum, strategy or municipal officer for cooperation. They see such an act as a tool to regulate basic elements of this cooperation, the role and responsibilities of all parties, as well as the issue of financial support to NGOs.

---

³⁸ Interview with Naser Lajqi, NGO 'Syri i Vizionit', 28.04.2011

³⁹ Naim Sahiti, KK. Pejë, Director of Public Services Directorate-Peja Municipality, NGO 'Syri i Vizionit', TACSO workshop 'Institutional arrangements for cooperation with civil society –local level' organised in Peja city, 13.07.2011

The Director of Public Services Directorate in Peja also shares this opinion, saying that *'despite very good cooperation, there is a need for more dialogue and partnership, as well as reaching consensus for advancing and formalizing this cooperation. There are still a number of issues which are not properly regulated, such as the financial support to NGOs'*⁴⁰. Another element mentioned in support of formalizing the cooperation has to do with ensuring that this cooperation should not be dependent on the good will of the current mayor and civil servants, but the same principles should also prevail when another administration takes over the municipality.

In general, the cooperation between civil society and local authorities in the Peja Municipality is considered a very good example for other municipalities as well. However, despite the good cooperation, both parties have to find appropriate ways to continue their dialogue and partnership in order to further advance this cooperation.

b. Walking separately on the road 'beyond zero'

Unlike Peja, the Municipality of Prishtina does not represent the best example of cooperation with civil society. Currently, civil society representatives and some members of the Municipal Assembly see the municipal leading structures as *'closed towards the public and not cooperative with civil society'*.⁴¹

The most typical example illustrating such 'closure' is not permitting access to civil society and the media to participate in the meetings of the Committee on Policies and Finance. This happens despite the fact that Article 5 of the Regulation on Transparency of the Municipality of Prishtina obliges the meetings of this committee to be open to the public, with exception when the chair of the meeting decides otherwise, based on specific reasons which are specified in the Law on Local Self-Government.⁴² According to Article 45 of the Law on Local Self-Government, the meeting can be closed to the public if it is considered that any public disorder or violence may be caused; if an open meeting may disclose confidential information or documents; when specific court cases are discussed, etc. However, when such a decision is taken, the Municipality should inform the public.⁴³

In this specific case, the laws and regulations on this issue have not been followed. During the entire year in 2010, NGO Initiative for Progress (INPO⁴⁴) – which monitors the work of the Municipal Assemblies and other municipal bodies – has been restricted from participating in meetings of the Committee on Policies and Finance, without any official, legal or procedural reason.⁴⁵ The reason declared by a municipal officer on this issue is that *'INPO has not been permitted to participate in these meetings since we discuss budgetary issues here, and the meeting room is not that big to accommodate other participants.'* On our interest for any official decision on this, she answered that *'there is no official written decision which would inform the public that these meetings are closed'*.⁴⁶

---

⁴⁰ *ibid*

⁴¹ Interview with Shemsi Veseli, member of Municipal Assembly of Prishtina, 04.05.2011

⁴² *Regulation for Transparency, Article 5 (5.1-5.2), Municipality of Prishtina*, <http://kk.rks-gov.net/prishtina/>

⁴³ *Law on Local Self Governance*, <http://www.assembly-kosova.org/>

⁴⁴ www.inpo-ks.org

⁴⁵ Article 'INPO-ja nuk e fal mungesën e deritashme të transparencës së KPF-së', Koha Ditore, 24.06.2011

⁴⁶ Interview with Office for Assembly Services, Prishtina Municipality, 03.05.2010

INPO has been permitted to participate in these meetings only after they have insisted for more than a year, through many contacts and official complaints to the Ministry of Local Governance and Ombudsperson. Their Executive Director leaves a part of responsibility on this also to the Ministry of Administration of Local Governance (MALG), which should have reacted earlier, since it has a higher mandate on municipalities. This indicates that this ministry is not doing its best in monitoring the implementation of laws at the local level.⁴⁷

Another case which demonstrates the lack of will of the Municipality of Prishtina to cooperate and involve civil society is the process of amending the Municipal Statute, which in a great extent leaves civil society outside Consultative Committees. According to HANDIKOS, during the previous mandate, this organisation had five representatives participating in five different committees: public services, health, education, sport and spatial planning. According to the new Statute and regulations, members of these committees can be only members of the Municipal Assembly, with the reason that there is not a sufficient budget for other representatives.⁴⁸

These are only some of the cases which make this municipality be considered as a closed one. The level of knowledge on the role of civil society remains very low in this municipality, the same as in many other ones. There are still municipal officers who cannot differentiate civil society organisations with public institutions or international missions. When asking a municipal officer which domestic NGOs participate in the meetings of the Committee on Communities⁴⁹, the response was: OSCE, KFOR, Ministry of Return and Communities..!

In regards to informing the public or civil society, not much can be said. Almost all municipalities have their Municipal Offices for Public Communication, which are responsible to communicate to the public on municipal policies and activities. The functions of an adequate administrative structure might be conducted from one officer with combined functions, or a number of officers on one function.⁵⁰

In the case of the Prishtina Municipality, the Office for Public Relations is not in fact serving the public, according to one of the members of the Municipal Assembly, which declares *'this office is serving only to leading structures in power, but not others. In reality, it is completely closed for others. The few public meetings that we organise are only for the sake of holding them, while the information and documents are published to the official Web site of the Municipality too late'*⁵¹.

Similarly, this municipality does not have any office or officer dealing with civil society, and it does not have any database of civil society organisations. The invitations are being sent only to some NGOs which they have heard of, although many times there are no invitations at all. One officer of this municipality says *'we do not deal that much with NGOs. They are not active and they do not come when we invite them.'*⁵²

---

⁴⁷ Avni Bytyci, INPO- speech at 'Experts roundtable on best practices on citizens', organised by KCSF, 12.05.2011

⁴⁸ Interview with Mehreme Llumica, HANDIKOS, 13.04.2011

⁴⁹ This committee was considered by this officer as the committee where NGOs have more interest

⁵⁰ Regulation on the Public Communication Service of the Government, Article 14, viewed on 03.05.2011 http://www.kryeministri-ks.net/repository/docs/RREGULLORE_03_2011_PER_SHERBIMIN_E_KOMUNIKIMIT_OEVERITAR_ME_PUBLIKUN.pdf, viewed on 03.05.2011

⁵¹ Interview with Shemsi Veseli, member of Municipal Assembly of Prishtina, 04.05.2011

⁵² Interview with Office for the Assembly Services, Prishtina Municipality, 03.05.2010

Civil society representatives say that even when they are invited by the municipality, those debates or meetings are only formal, without any serious or consistent approach. She takes as an example a non-formal debate organised by the Municipality of Prishtina, aiming to foster cooperation with civil society. According to her, the Municipality invited in this debate only some unknown and non-active NGOs, while the credible and active NGOs were not invited at all. She thinks that this happens because there are other interests in there, and the debate is only to tick the box⁵³.

However, there are some organisations which have contacts and cooperation with municipal authorities, although not on a regular basis. This is confirmed also by the Executive Director of HANDKOS, who says that *'from time to time we have contacts and meetings with leading structures of the Municipality of Prishtina. However, we had more contacts previously than now.'*⁵⁴

This process should also be advanced from civil society. Currently, none of the parties are playing their role properly. Civil society is not very active, as one municipal officer says *'INPO is the only NGO monitoring the work of Municipality of Prishtina. I do not have information on any other NGO active in this direction'*⁵⁵.

This is confirmed also by a member of the Municipal Assembly, which says that *'during previous years there have been more active NGOs with their projects on monitoring the work of municipal authorities'*. He adds that *'one of the reasons for this is also because the municipality itself does not offer any possibility for cooperation. Both parties need to reflect more and work together more.'*⁵⁶

---

⁵³ Interview with Naime Sherifaj- Center for protection of woman and children (QMGF), 07.04.2011

⁵⁴ Interview with Afrim Maliqi, HANDIKOS, 21.07.2011

⁵⁵ Interview with Office for Assembly Services, Prishtina Municipality, 03.05.2010

⁵⁶ Interview with Shemsi Veseli, member of Municipal Assembly of Prishtina, 04.05.2011

IV. Conclusions and Recommendations

In a democratic society, public institutions are only one of the actors which contribute to improving the 'common good'. Other sectors have their say on the benefit of society too. Citizens, as the ultimate holders of power, have to find their alternative ways to be heard and contribute to the overall development of the community, municipality and state. As the most organised form of citizen's initiatives, civil society is a key element in ensuring that a democracy is functioning and different groups and stakeholders are heard when a decision is taken. Choosing a democratic system of governance, Kosovo has stipulated different levels of constitutional and legal provisions in order to ensure that this is an obligation for all who have a stake in this system.

While exploring how Kosovo institutions face this obligation through establishing respective institutions and mechanisms for making these rights become reality, one finds out that it has moved 'beyond zero'. A number of institutions are in place and positive steps have been taken since the initial period of establishing institutions in Kosovo. As a starting point towards cooperation between state and civil society, this could be considered satisfactory. However, it is almost a decade now that these initial steps were not followed further and very limited improvement has been seen, remaining still just 'beyond zero'.

Moving beyond this point is difficult, but necessary. Public authorities and civil society both have their roles and responsibilities and each should respect them. Acknowledging respective roles is the basic precondition if aiming to start a genuine dialogue and cooperation for the benefit of the ones that we all represent, citizens. In addition to this, a new mindset from both sides should be introduced. This is true in particular when it comes to public authorities, who should not consider civil society as 'political opponents' but take their critiques as a contribution towards improving its services and governance in general.

At the other side, civil society should be more active in monitoring the work of public authorities and providing respective alternatives for the issues of importance, in particular at the local level. As we can note from this report, while many distinguished civil society organisations are focused on major issues on the central level, the local level is many times left aside. The case of the Peja Municipality gives a great example that when there is an active civil society, the public authorities cannot resist from benefiting from their information and expertise, and civil society involvement is the natural thing to happen.

When considering whether specific institutions for cooperation with civil society are necessary for such a cooperation to happen, Peja Municipality gives as again another argument: although no specific body or institution exists, the cooperation is very successful at all levels. This is true when public authorities understand the principles of democracy and citizenship and the benefits from cooperating with civil society.

What if public authorities are closed? Would the existence of specific institutions make the cooperation obligatory, despite the lack of political will to do this? This is an open-ended question and no single answer is true. However, the authors of this report – analysing the specific cases in Kosovo

---

and exploring a number of interesting cases from countries similar to Kosovo – concluded that formalizing the cooperation and specifying which institution is responsible to handle this cooperation is one of the first steps, although not the only one towards reaching a common understanding of each others' obligations and setting realistic expectations from such a cooperation. Such formal agreements and institutions would not limit the cooperation only when there is a good political will, but it would become an obligation for all public authorities. When the necessary mechanisms are in place, it is up to civil society if is active enough to use them.

Recommendations

For Government (central and local level)

- To increase the understanding of the role of civil society within the public administration;
- To create a comprehensive governmental policy on cooperation with civil society;
- To restructure the institutions responsible for cooperation with civil society; according to the governmental policy on cooperation with civil society;
- To review the mandate of the Office of Good Governance in order to balance the capacities with its mandate;
- To reduce the mandate of the NGO Department in NGO registration only;
- To amend its regulations on Consultative Committees in Prishtina Municipality in order to involve members from civil society, according to the legal provisions on this issue;
- To open all the meetings of the Prishtina Municipal Assembly and its Committees or issue reasoned decisions when closed meetings are required;
- To explore possibilities of formalizing the cooperation between the Municipality of Peja and civil society, in order to ensure a long-term cooperation, not dependent on the will of the political party in power;
- To appoint civil society liaison officers within Municipalities throughout Kosovo.

For Civil Society

- To increase the understanding of the role and obligations of specific institutions on the central and local level;
- To increase pressure on the Office for Good Governance for advancing its work from reporting to follow-up actions based on the produced reports;
- To increase its activity at the local level, through monitoring municipalities and offering contributions in municipal policy-making and service provision;
- To assist the government in increasing the capacities of its administration in regards to cooperating with civil society;
- To exchange information on good practices in different municipalities, in order to multiply positive examples in similar cases;
- To propose alternatives and solutions to public policy making;
- To respond positively to requests and information coming from government;
- To get organized and establish sectorial networks so that it responds thematically to government cooperation.

Përtej Zeros

Strukturat institucionale për bashkëpunim me shoqërinë civile

Kosovë
Gusht, 2011

Shënim: Përmbajtja e këtij publikimi është përgjegjësi e projektit Asistencë Teknike për Organizatat e Shoqërisë Civile dhe nuk reflekton domosdoshmërisht qëndrimet e Bashkimit Evropian.

Përmbajtja

Hyrje nga TACSO	24
I. Hyrje.....	25
II. Strukturat institucionale për bashkëpunim me shoqërinë civile në nivelin qendror	27
a. Zyra për Qeverisje të Mirë.....	27
b. Departamenti për Regjistrim dhe Ndërlidhje me OJQ	30
III. Mekanizmat institucional për bashkëpunim me shoqërin civile në nivelin lokal	35
a. Të bashkuar në rrugën 'Përtej zeros'	35
b. Të ndarë në rrugën 'Përtej zeros'	37
IV. Konkluzione dhe Rekomandime.....	40

Hyrje nga TACSO

Projekti Asistencë Teknike për Organizatat e Shoqërisë Civile (TACSO) qëllim të përgjithshëm ka fuqizimin e shoqërisë civile brenda një demokracie pjesëmarrëse, të stimulojë një ambient dhe kulturë miqësore të shoqërisë civile, si dhe të sfidojë kapacitetet e përgjithshme dhe përgjegjësinë e Organizatave të Shoqërisë Civile (OSHC) brenda përfituesve të vendeve të IPA-së (Ballkanit perëndimor dhe Turqisë), të garantojë kualitetin e shërbimeve të OSHC-ve dhe rolin e qëndrueshëm të OSHC-ve në procese demokratike. Objektivat kryesore të projektit janë: rritja dhe përmirësimi i kapaciteteve dhe veprimeve të OSHC-ve dhe të përmirësojë rolin e tyre demokratik.

Që nga fundi i konfliktit, pas vitit 1999, Kosova nën UNSCR 1244/99 (më tutje Kosovë) po kalon një periudhë tranzicioni të hartimit të legjislacionit dhe themelimit të institucioneve të nevojshme për një vend të ri demokratik. Në të njëjtën kohë, është e nevojshme që të ketë mekanizma ligjorë dhe institucionalë që sigurojnë bashkëpunim me shoqërinë civile si një parakusht për proceset e integritit.

TACSO Kosovë, në partneritet me Fondacionin Kosovar për Shoqëri Civile, ka ndërmarrë iniciativën për përgatitjen e këtij publikimi që analizon institucionet ekzistuese në administratën publike për bashkëpunim me shoqërinë civile në Kosovë. Në përgatitjen e këtij studimi, ne kemi zhvilluar konsultime të gjera me shoqërinë civile dhe organet qeveritare në Kosovë me qëllim që së bashku të diskutojmë këtë çështje dhe të përpiqemi të gjejmë një pikë të përbashkët me të cilën të gjithë pajohemi dhe të zhvillojmë më tej idetë e reja që sigurojnë dialog cilësor me shoqërinë civile në Kosovë.

Ky publikim ofron informata konkrete nga praktika se si funksionon dialogu midis qeverisë dhe shoqërisë civile, cilat janë institucionet përgjegjëse për këtë dialog dhe çfarë duhet bërë për të avansuar këtë dialog. Qëllimi i këtij publikimi është të ofrojë rekomandime konkrete për qeverinë e Kosovës, shoqërinë civile dhe të shërbejë si një mjet për të lehtësuar proceset e ardhshme si dhe mbështetjen ndërkombëtare për këtë sektor.

E fundit por jo më pak e rëndësishme, Komisioni Evropian (KE) vazhdimisht nënvizon rëndësinë e bashkëpunimit midis qeverive të vendeve të Ballkanit Perëndimor (BP) dhe shoqërisë civile në dokumentet zyrtare dhe komunikatat⁵⁷ që nxjerr ky institucion si parakusht që mundëson një proces cilësor të zgjerimit. Më tej, KE u bën thirrje qeverive të BP për të avansuar dialogun qytetar në hartimin dhe zbatimin e politikave qeveritare dhe shfrytëzim më të mirë të kapaciteteve të shoqërisë civile.

Ardita Metaj-Dika
Këshilltare vendore
TACSO –Kosovë
Prishtinë, gusht 2011

---

⁵⁷ [Commission Communications](#) on the “Western Balkans” (2006) and on “Civil Society Dialogue in Candidate Countries” (2005)& [Enlargement Strategy Papers](#)

I. Hyrje

Ky raport është përgaditur në kuadër të projektit 'Asistencë teknike për organizatat e shoqërisë civile' (TACSO) të mbështetur nga Bashkimi Europian⁵⁸. Hulumtimi dhe përpilimi i këtij raporti është bërë gjatë periudhës kohore Prill – Qershor 2011. Raporti është përpiluar duke u bazuar në të dhënat primare të dala nga intervistat e thella me përfaqësues të institucioneve përkatëse dhe përfaqësues të shoqërisë civile, respektivisht nga organizatat e shoqërisë civile, konsultimet/diskutimet publike me organizata të shoqërisë civile të organizuara nga TACSO për qëllimet e këtij studimi si dhe të dhënat sekondare të gjetura në literaturë, raporte, strategji, studime relevante ekzistuese. Gjithashtu, raporti është plotësuar me të dhënat nga ligjet, rregulloret dhe vendimet të cilat janë të aplikueshme në Kosovë.

Kushtetuta e Kosovës inkurajon përfshirjen e qytetarëve (dhe shoqërisë civile) në punën e autoriteteve publike, ndërsa korniza aktuale ligjore përmban një numër dispozitash që e mundësojnë këtë të drejtë themelore. Institucionet publike përgjegjëse për të siguruar se të drejtat kushtetuese dhe ligjore po zbatohen, janë të obliguara të sigurojnë se janë themeluar dhe mandatuar organet përkatëse për të lehtësuar procesin. A janë themeluar organet përkatëse, dhe mandati i këtyre organeve a është në përputhje me dispozitat ligjore për këtë çështje? A po zbatohet mandati i tyre? Cilat janë sfidat e të dy palëve për t'a ushtruar këtë të drejtë? Cilat janë çështjet kryesore që duhet të adresohen për të siguruar një bashkëpunim të mirëfilltë në mes të autoriteteve publike dhe shoqërisë civile? Këto janë disa nga pyetjet kryesore që ky raport synon për të cilat ky raport synon të ofrojë përgjigje.

Më konkretisht, raporti ka për qëllim të analizojë stukturat ekzistuese institucionale të Qeverisë së Kosovës në nivelin qendror dhe lokal në lidhje me bashkëpunimin me shoqërinë civile; mandatin e organeve ekzistuese, zbatimin e mandatit ekzistues si dhe sfidat kryesore dhe mundësitë që hasin gjatë punës gjersa punojnë së bashku. Studimi është fokusuar në analizimin e organeve ekzistuese për bashkëpunim me shoqërinë civile, siç janë: Zyra për Qeverisje të Mirë në kuadër të Zyrës së Kryeministrit, Departamenti i Regjistrimit dhe Ndërlidhjes me OJQ-të në kuadër të Ministrisë së Administratës Publike, ndërsa në nivelin lokal, Zyrat për Komunikim si dhe Komitetet Konsultative në kuadër të kuvendeve komunale.

Qeveria qendrore dhe ajo lokale bashkëpunojnë me organizatat e shoqërisë civile në momente dhe nivele të ndryshme. Qeveria e Kosovës dhe kuvendet komunale kanë themeluar organe të ndryshme të cilat janë të mandatuar për ta lehtësuar shfrytëzimin e kësaj të drejte nga qytetarët, respektivisht për ta mundësuar një bashkëpunim më të strukturuar të autoriteteve publike me shoqërinë civile. Shpesh herë ky bashkëpunim vlerësohet pozitivisht nga të dyja palët, herë tjera cilësohet si i pamjaftueshëm, ad-hoc apo mungon në tërësi.

Që nga viti 1999 e tutje, bashkëpunimi i autoriteteve publike dhe organizatave të shoqërisë civile ka qenë mjaft kompleks, duke marrë parasysh praninë e madhe ndërkombëtare e cila ka ndikuar shumë në zhvillimin e marrëdhënieve në mes të këtyre dy palëve, si dhe mungesën e traditës së dy sektorëve

---

⁵⁸ http://www.tacso.org/Default.aspx?template_id=69&langTag=en-US&pageIndex=1, shiquar me 26.05.2011

---

sa i përket bashkëpunimit të ndërsjellë. Megjithatë, tani tri vite pas pavarësisë së Kosovës, bashkëpunimi në mes të këtyre dy palëve, po merr një dimension tjetër.⁵⁹ Secila palë, si autoritetet publike poashtu organizatat e shoqërisë civile (OSHC-të) janë në fazën e njohjes reciproke, rritjes, zhvillimit dhe gjetjes së mënyrave të duhura të bashkëpunimit.

Megjithatë, ende i gjithë bashkëpunimi dhe komunikimi pothujase zhvillohet dhe ndërtohet mbi bazën e një vullneti të mirë ose jo të mirë. Takimet me shoqërinë civile, respektivisht më shumë të natyrës ad-hoc, shpesh vetëm formalisht, sa për të thënë se po bashkëpunohet dhe sa për të plotësuar kërkesat e nevojshme dhe të vazhdueshme të bashkësisë ndërkombëtare. Deri më tani, ende nuk ka asnjë formë institucionale apo strategji bashkëpunimin të autoriteteve publike me OSHC-të.

Në vitin 2007, ka pasur një nismë për të krijuar një partneritet formal në mes të Platformës CIVIKOS, (një platformë e OJQ-ve kosovare) dhe Qeverisë së Kosovës, e cila nuk arriti të funksionalizohet deri më sot, edhe pse platforma është ringjallur kohëve të fundit dhe është në proces të rifillimit të tërë procesit/ciklit. Anëtarët e kësaj platforme janë duke hartuar një strategji për bashkëpunim, e cila pastaj do t'i dorëzohet Qeverisë për diskutim dhe miratim.⁶⁰

Në anën tjetër, ka raste të bashkëpunimit me organizata individuale në fusha të caktuara (kryesisht në shërbime sociale), e në disa raste ka edhe memorandume bashkëpunimi në mes të minsitrive dhe OJQ-ve përkatëse të sektorit (siç është rasti i Ministrisë së Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor me organizata mejdisore apo Ministrisë së Punëve të Brendshme me organizata që ofrojnë shërbime sociale). Por, prap kjo është e pamjaftueshme dhe nuk reflekton pasqyrën e përgjithshme të bashkëpunimit në mes të dy Qeverisë dhe sektorit jo-profitabil.

Andaj, qëllimi i këtij raporti është që të ofrojë të dhëna konkrete nga praktika e përditshme , respektivisht nga funksionimi i këtyre organeve si dhe të ofrojë rekomandime që do të kontribuojnë në përmirësimin e performancës si të autoriteteve publike poashtu edhe të shoqërisë civile. Rekomandimet e dala nga ky raport do ti shërbejnë Qeverisë rreth strukturave insitucionale që mirren me bashkëpunimin me shoqërinë civile, si dhe do të ndihmojnë shoqërinë civile se si duhet ti qasen më mirë çështjes së bashkëpunimit në raport me institucionet përgjegjëse për këtë bashkëpunim, në nivel qendror apo lokal.

---

⁵⁹ Dita e Pavarësisë së Kosovës; 17 shkurt 2008

⁶⁰ Intervistë me Dren Puka- Sekretariati i Plaformës CiviKos, 20.07.2011

II. Strukturat institucionale për bashkëpunim me shoqërinë civile në nivelqendror

Aktualisht në nivel qendror, ka dy institucione të cilat do të duhej të nxisnin pjesëmarrjen qytetare dhe të bashkëpunonin me shoqërinë civile, respektivisht OShC-të. Këto institucione janë: Departamenti për Regjistrim dhe Ndërlidhje me OJQ si dhe Zyra për Qeverisje të Mirë, të cilat do të elaborohen në vijim.

a. Zyra për Qeverisje të Mirë – Zyra e Kryeministrit

Mandati

Zyra për Qeverisje të Mirë (ZQM) është themeluar me Rregulloren Nr. 2001/19 mbi Degën e Ekzekutivit, e mëpastaj mandati dhe detyrat e kësaj zyreje u ri-konfirmuan edhe me rregulloret tjera përkatëse.⁶¹ Kjo zyrë është e vendosur në kuadër të Zyrës së Kryeministrit të Kosovës (ZKM), dhe është funksionale që nga vitit 2002, ka gjithësejt 7 punonjës.

ZQM-së ka për mandat të bëjë mbikëqyrjen dhe këshillimin e punës së Qeverisë në sferat e qeverisjes së mirë, të drejtave të njeriut dhe mundësive të barabarta. Më konkretisht, sipas këtij mandati ZQM-ja krijon politika të veprimit dhe nxjerr urdhëresa, shqyrton projekt-rregulloret qeveritare, këshillon dhe jep rekomandime për Kryeministrin dhe ministrinë, këshillohet me publikun dhe krijon organe këshilldhënëse, promovon dhe ngrit vetëdijen mbi standardet ndërkombëtare të të drejtave të njeriut, qeverisjes transparente, barazisë gjinore, mundësive të barabarta, kundër mashtrimit dhe korrupsionit dhe parimeve tjera të qeverisjes së mirë, demokracisë, transparencës si dhe inkurajon pjesëmarrjen e qytetarëve në qeverisje.⁶²

Funksionaliteti

Sipas këtij mandati ZQM-ja mbetet organi i vetëm i Qeverisë së Kosovës në nivel qendror përgjegjës për pjesëmarrjen qytetare në qeverisje, respektivisht përfshirjen e shoqërisë civile në punën e Qeverisë. Edhe në dokumentet e publikuara nga kjo zyrë vazhdimisht theksohet nevoja për inkurajimin e bashkëpunimit me shoqërinë civile, si dhe kanalizimin e ekspertizës ekzistuese të këtyre organizatave.

Kështu, në Raportin mbi zbatimin e Strategjisë dhe Planit të Veprimit për të Drejtat e Njeriut në Republikën e Kosovës (Janar 2010 - Dhjetor 2010) të hartuar nga ZQM-ja, thuhet se *‘Qeveria duhet që të inkurajoj dhe të mbështesë bashkëpunimin me organizatat joqeveritare, duke pas parasysh dobritë e ekspertizës që ka zhvilluar shoqëria civile dhe për t’u siguruar që projektet e tyre të përputhen me objektivat e Strategjisë për të Drejtat e Njeriut’.*

---

⁶¹ Rregulloren e UNMIK-ut nr. 2005/15 për ndryshimin e rregullores së UNMIK-ut nr.2001/19 mbi degën e ekzekutivit të institucioneve të përkohshme të Vetëqeverisjes së Kosovës

⁶² Trendelinë Dreshaj, ZQM, 20.07.2011

Këtë e thotë edhe Sekretari i Përgjithshëm i ZKM-së, nën mbikëqyrjen e të cilit është edhe ZQM-ja, i cili shprehet se *'ne jemi të hapur dhe të gatshëm për bashkëpunim, por edhe shoqëria civile duhet të jetë më proaktive dhe më konstruktive. Të ofroj edhe alternativa, jo veqse kritika'*.⁶³

Megjithatë, realisht pak bëhet në këtë drejtim. Përfaqësues të ndryshëm të shoqërisë civile theksojnë se deri më tani ZQM-ja nuk ka përmbushur si duhet mandatin e saj, dhe ka qenë e fokusuar kryesisht në raportimin e ngjarjeve/aktiviteteve që i kryejnë njësitë/ministritë përkatëse se sa që angazhohet për të monitoruar zbatimin e strategjive të hartuara, për të këshilluar ministritë në fushat përkatëse apo për të zhvilluar bashkëpunimin konkret me shoqërinë civile, respektivisht hartimin e dokumenteve të nevojshme për nxitjen e këtij bashkëpunimi. *'Shpesh edhe raportet që dalin nga ZQM-ja nuk korrespondojnë me objektivat e parapara në strategjitë/dokumentet përkatëse thotë një përfaqësues i organizatës Handikos'*.⁶⁴

Tani për tani edhe takimet, konferencat apo tryezat e rrumbullakëta mbahen vetëm formalisht, pa ndonjë vazhdimësi dhe zbatim të rekomandimeve që dalin nga këto aktivitete. Ndodh shpesh, që ZQM-ja të mos u përgjigjet ftesave për të marrë pjesë në konferenca/punëtori apo në ngjarje tjera që organizohen nga OSHC-të. Realisht, kjo zyrë tani për tani shërben vetëm si zyrë për raportim mbi aktivitete të caktuara. Shumë përfaqësues të shoqërisë civile mendojnë se kjo ndodh për shkak të mandatit aktual të ZQM-së, i cili konsiderohet si mandat relativisht i gjërë dhe i pamundshëm të implementohet nga stafi aktual i kësaj zyreje, qoftë për shkak të mungesës së kapaciteteve profesionale si dhe numrit të vogël të të punësuarve në këtë zyrë.

Situatë e ngjashme është edhe me informatat që publikohen nga ZQM-ja, e që nuk janë në nivel të kënaqshëm. Një raport i ZQM-së thotë se *'Institucionet qendrore dhe ato lokale, duhet në Eeb-faqet e tyre ta publikojnë Strategjinë dhe Planin e Veprimit për të Drejtat e Njeriut në Republikën e Kosovës(2009-2011), si dhe të përgatisin programe informuese për të gjithë nëpunësit civilë, rreth objektivave të strategjisë dhe rolit që kanë në zbatimin e saj'*. Megjithatë, mjafton të shikohet vetëm një herë faqja zyrtare e kësaj zyreje, për të konstatuar se pothuajse pak informata të reja janë postuar në këtë faqe që nga viti 2009.⁶⁵

Bashkëpunimi me shoqërinë civile

Edhe pse deri më tani ZQM-ZKM-ja nuk ka ndonjë dokument/strategji për bashkëpunim me shoqërinë civile, të dhënat e kësaj zyreje flasin për një varg rastesh të bashkëpunimit sektorial. Sipas të dhënave zyrtare nga kjo zyrë⁶⁶ (raporte të ndryshme, strategji/plane veprimi, raporte 6 mujore etj), deri më tani ZQM-ja ka bashkëpunuar me shoqërinë civile në hartimin e disa strategjive dhe planeve të veprimit sië janë: hartimi i Strategjisë dhe Planit të Veprimit për të Drejtat e Njeriut në Republikën e Kosovës 2009-2011; Strategjinë dhe Planin Nacional të Veprimit për të Drejtat e Fëmijëve 2009-2013; Strategjinë për Integrimin e Komuniteteve Roma, Ashkali dhe Egjiptas 2009 – 2015; Plani i Veprimit të

---

⁶³ Intervistë me Fitim Krasniqi, Sekretar i Përgjithshëm, ZKM, 18.04.2011

⁶⁴ Intervistë me Afrim Maliqi, Handikos, 21.07.2011

⁶⁵ <http://www.humanrights-ks.org/>, shiqar me 25.07.2011

⁶⁶ Raporte/strategji/plane veprimi/raporte gjashtë mujore etj, të cilat janë analizuar nga autorët e këtij raporti

---

Strategjisë për Integrimin e Komuniteteve Romë, Ashkali dhe Egjiptas 2009-2015; Planin Kombëtar të Veprimit për personat me Aftësi të Kufizuara 2009-2011; Strategjinë dhe Planin e Veprimit Kundër Korrupsionit 2009 – 2011; Strategjinë dhe Planin e Veprimit për Reformën e Administratës Publike 2007 – 2012 dhe dokumente tjera përkatëse.⁶⁷

Ky bashkëpunim dhe përfshirje është bërë kryesisht me organizatat, misioni i të cilave është i lidhur drejtpërdrejt me fushat që janë në kuadër të kësaj zyre (të drejtat e njeriut, barazi gjinore, aftësi të kufizuara etj). Disa nga organizatat me të cilat ka bashkëpunuar ZQM-ja janë: Doën Syndrome Kosova, me Handikap Kosova, me Qendrën Kosovare për Rehabilitimin e të Mbijetuarve të Torturës, me Shoqatën Kosovare të të Shurdhërve, me Shoqatën e të Verbërve dhe me të Parë të Dobësuar, me Fondacionin Together të Kosovës, Handikosit dhe tjera. Vlen të ceket se ZQM-ja ka bashkëpunim edhe me shumë organizata ndërkombëtare si: OSBE, UNICEF, Ambasada Italiane – Italian Cooperation, Komisioni Evropian, Zyra e Komesariatit të Lartë për të Drejtat e Njeriut, Këshilli i Evropës, EULEX, Ombudspersoni, UNIFEM etj. Këto organizata ofrojnë mbështetje financiare/teknike për këtë zyre.

Këto organizata poashtu janë përfshirë edhe në disa mekanizma ndërministror, komitete drejtuese, komisione dhe grupe punuese si në: Këshillin Nacional për Personat me Aftësi të Kufizuara; Komiteti Ndërministror për të Drejtat e Fëmijëve; Komiteti Drejtues Ndërinstitucional për Zbatimin e Planit të Veprimit të Kosovës për Integrimin e Komuniteteve Roma, Ashkali, dhe Egjiptas 2009- 2015 etj.

Një shembull i këtij bashkëpunimi është përfshirja e përfaqësuesve nga shoqëria civile, edhe në mekanizmin koordinues dhe monitorues (komiteti drejtues ndërinstitucional) për zbatimin e planit të veprimit të Strategjisë për Integrimin e komuniteteve RAE. Ky komitet ka gjithësej njëmbdhjetë (11) anëtarë, tetë (8) prej të cilëve janë përfaqësues nga organet qeveritare dhe ministrive përkatëse, dhe tre (3) janë përfaqësues të komunitetit të shoqërisë civile nga komuniteti RAE.

Përzgjedhja e tyre është bërë përmes konkursit të hapur, ku kanë aplikuar organizatat e interesuar sipas kriterëve të përcaktuara nga ZQM-ja. Ndërsa, përzgjedhja është bërë nga Komisioni Vlerësues, në kuadër të së cilit ka qenë pjesëmarrës edhe një përfaqësues i shoqërisë civile.⁶⁸ Vlen të ceket se Fondacioni Kosovar për Shoqëri të Hapur (KFOS), si përfaqësues i shoqërisë civile në këtë komision, është përfshirë në këtë komision për shkak se ka qenë mbështetësi kryesor gjatë gjithë procesit të hartimit të strategjisë dhe planit të veprimit, njëjtë sikurse që është partner i Qeverisë në hartimin e një numri të strategjive dhe dokumenteve tjera.

Edhe pse raportet zyrtare paraqesin një bashkëpunim shumë pozitiv, shoqëria civile argumenton se këta mekanizma shpesh nuk kanë vazhdimësi dhe qëndrueshmëri në aktivitetet e tyre. *'Këshilli Kombëtar për Personat me Aftësi të Kufizuara, i cili është themeluar në vitin 2006, aktualisht nuk është funksional. Ky është rezultat i punës së pamjaftueshme dhe jo-konstencës së aktiviteteve të ZQM-së',* thotë një nga OJQ-të e përfshira në këtë proces.⁶⁹

---

⁶⁷ Trendeline Dreshaj, ZQM, 21.06.2011

⁶⁸ ZKM-ZQM, Raporti një vjeçar mbi Planin e Veprimit për Zbatimin e Strategjisë së RK për integrimin e komuniteteve RAE 2009-2015, Raporti/Janar-Dhjetor, f.12

⁶⁹ Intervistë me Afrim Maliqi, Handikos, 21.07.2011

Kur bëhet fjalë për çështjen e përfaqësimit të shoqërisë civile, asnjë procedurë e përzgjedhjes nuk ka mundur të identifikohet nga autorët e këtij raporti, duke ngritur kështu shqetësime mbi mungesën e rregullave specifike se si dhe me cilat OShC duhet të bashkëpunoj kjo zyrë, në ndonjë proces specifik për të cilin janë përgjegjës. Mjaft shqetësuese mbetet edhe dyfishimi i çështjeve që trajtohen nga ZQM-ja dhe institucionet e tjera.

Ka shumë aktivistë të shoqërisë civile të cilët theksojnë nevojën e ristrukturimit dhe ridefinimit të mandatit të kësaj zyreje. Kjo veçanërisht vihet në dukje, kur mirret parasysh se tani janë krijuar organe të reja publike, konkretisht në fushat që mbulohen nga mandati i ZQM-së siq janë: Agjensia për Barazi Gjinore; Njësitë për të Drejtat e Njeriut në kuadër të Ministrive, Agjensioni Kundër Korrupsionit, apo Zyra Për Çështje të Komuniteteve.

Kjo konfirmohet edhe nga Sekretari i Përgjithshëm i ZKM-së, i cili poashtu shprehet se *'mandati aktual i ZQM-së është deri në vitin 2013...Mëpastaj, mandati ndoshta do të duhet të ri-strukturohet apo të ndryshohet, varësisht nga rrethanat e reja të krijuara'*- duke shtuar poashtu se *'më shumë përkrahje duhet t'i jepet nxitjes së bashkëpunimit me shoqërinë civile'*.⁷⁰

E fundit por jo më pak e rëndësishme, ZQM-ja është gjithashtu përgjegjëse për *'të inkurajuar pjesëmarrjen e qytetarëve në qeverisje'*,⁷¹ që do të thotë se kjo zyrë është e obliguar të jetë aktive në lidhje me pjesëmarrjen e qytetarëve në përgjithësi, dhe jo të kufizohet vetëm në të drejtat e njeriut, minoritete dhe çështje gjinore. Megjithëse në këta sektorë ka qenë aktive deri në një nivel të caktuar, pjesëmarrja qytetare në përgjithësi duket të mos jetë trajtuar fare. E vendosur në Zyrën e Kryeministrit dhe përgjegjëse në nivel horizontal të Qeverisë, kjo zyrë duke mos zbatuar këtë pjesë të mandatit të saj shkakton një vakum të përgjithshëm të politikës qeveritare në drejtim të pjesëmarrjes së qytetarëve dhe në punën e qeverisë në përgjithësi.

b. Departamenti për Regjistrim dhe Ndërlidhje me OJQ

Mandati

Departamenti për Regjistrim dhe Ndërlidhje me OJQ (DRNOJQ), në kuadër të Ministrisë së Administratës Publike, administron politikat që lidhen me regjistrimin dhe bashkëpunim me OJQ. Ky departament fillimisht u themelua si zyrë në kuadër të UNMIK-ut⁷², për tu shëndruar më vonë në Departament, konkretisht në mars të vitit 2005. Aktualisht, Departamenti për OJQ, është i organizuar në dy divizione: Divizioni për Regjistrimin e OJQ-ve dhe Divizioni i Raportimit dhe Monitorimit.

Divizioni i regjistrimit të OJQ-ve merret me aplikimet e OJQ-ve për regjistrim, shqyrton kërkesat për regjistrim dhe kërkesat e OJQ-ve për statusin e përfuturit publik; ndërsa Divizioni për Raportimin dhe Monitorimin e OJQ-ve merret dhe shqyrton raportet vjetore dhe financiare, monitoron nëse OJQ-të respektojnë statutet e tyre si dhe bashkëpunon me institucione tjera të rëndësishme.

---

⁷⁰ Intervistë me Fitim Krasniqi, Sekretar i Përgjithshëm, ZKM, 18.04.2011

⁷¹ Nga mandati zyrtar i ZQM-së

⁷² UNMIK Rregullorja 1999/22, http://www.unmikonline.org/regulations/1999/re1999_22.htm, shiquar me 8.07.2011

Më konkretisht, DRNOJQ-ja pranon dhe analizon kërkesat për regjistrim të OJQ-ve, shqyrton kërkesat për Status për Përfitim Publik, pranon dhe analizon raportet vjetore me pasqyra financiare të OJQ-ve, monitoron aktivitetet e OJQ-ve për të konstatuar sa e respektojnë statutin e tyre si dhe ligjet tjera dhe bën rekomandime për përmirësimin e tyre, bashkëpunon me institucione të rëndësishme dhe merr vendime për regjistrimin e OJQ-së, dhënien apo pezullimin e Statusit për Përfitim Publik dhe çregjistrimin e OJQ-ve.⁷³

Funksionaliteti dhe bashkëpunimi me trupat tjerë institucional

Aktualisht, departamenti ka 11 punojnës që të gjithë me ngritje të lartë profesionale si dhe me përvojë shumëvjeqare në këtë departament. Zyrtarisht, njëri prej tyre shërben për ndërlidhje me OJQ, ndonëse sipas drejtorit aktual të departamentit *'secili prej tyre kryen në njëfarë mënyre ndërlidhje me OShC-të në baza ditore, takime informative etj.'*⁷⁴ Në anën tjetër, përfaqësuesit e shoqërisë civile e thonë të kundërtën, sipas të cilëve për shkak të mungesës së përvojës paraprake të stafit të Departamentit me sektorin e OJQ-ve, ata nuk kanë njohuritë e duhura se si të bashkëpunohet me OJQ ose me institucione tjera të rëndësishme publike.

Të gjeturat e raportit poashtu rezultojnë se Departamenti për OJQ duket se nuk ka personel të përkushtuar që do të mirrej me aspektin e ndërlidhjes në kuadër të profilit të punës të departamentit. Është më se e qartë se ka nevojë për ndërlidhje edhe me zyrat e tjera qeveritare, veçanërisht Administratën Tatimore të Kosovës (ATK), ose Doganat e Kosovës (DK), dhe të shkëmbejë informacionet mbi numrin e OJQ-ve të regjistruara, të dhënat më të reja mbi Statusin e Përfitimit Publik etj. Megjithatë, këto lidhje deri më tani janë bërë në mënyrë ad-hoc, pasi nuk ka staf të duhur që të punojnë në këtë drejtim.⁷⁵

Për shembull, ekziston bashkëpunimi me ATK-në, edhe pse jo i rregullt dhe jo i institucionalizuar. Departamenti për OJQ tenton të kontaktoj këtë të fundit zakonisht për çështjet që lidhen me procedurat për marrjen e numrit fiskal, ri-përtëritjes së statusit të përfituesit publik, ose për të kontrolluar nëse OJQ-të kanë kryer me sukses detyrimet e tyre tatimore. Duhet theksuar se ATK-ja më shpesh komunikon me Departamentin për OJQ, në lidhje me organizatat e caktuara që janë të regjistruara si OJQ, të tilla si institucionet mikro-financiare, ose institucionet private të arsimit. Kjo ndodh kryesisht për shkak të të hyrave relativisht të mëdha në këto organizata.⁷⁶

Nga ana tjetër, bashkëpunimi me Autoritetin Doganor duket se ndodh vetëm në rast nevoje. Kjo është e vërtetë veçanërisht kur Departamenti i OJQ-ve ka nevojë për të vërtetuar vlefshmërinë dhe zbatueshmërinë e statusit të përfituesit publik të OJQ-ve. Përveç kësaj, nuk duket se ka një marrëdhënie të vazhdueshme dhe të institucionalizuar midis këtyre dy zyrave.⁷⁷

---

⁷³ Departamenti i OJQ-ve, <http://map.rks-gov.net/sq/Page.aspx?id=18>

⁷⁴ Intervistë me Bajram Kosumi, DRNOJQ-MAP, 8.07.2011

⁷⁵ Anketë me stafin e Departamentit për Regjistrim dhe Ndërlidhje me OJQ, Prishtinë, 12 Maj 2010 (i bërë për CIVICUS Indeksi i Shoqërisë Civile për Kosovë)

⁷⁶ Anketë me stafin e Administratës Tatimore, Prishtinë, 23 prill 2010 (i bërë për CIVICUS Indeksi i Shoqërisë Civile për Kosovë)

⁷⁷ Anketë me stafin e Autoritetit Doganor, Prishtinë, 11 maj 2010 (i bërë për CIVICUS Indeksi i Shoqërisë Civile për Kosovë)

Kur bëhet fjalë për bashkëpunim me zyrat e tjera në kuadër të Ministrisë së Administratës Publike, Departamenti i OJQ-ve këshillohet kryesisht me Departamentin Ligjor. Kemi parë një rritje të këtij bashkëpunimi, për shembull, në vitin 2010 gjatë procesit të ndryshimit të ligjit për OJQ, ku Departamenti Ligjor ka marrë një rol udhëheqës në grupin punues qeveritar.

Rishikimi Funkcional dhe Organizimi Institucional i Ministrive (FRIDOM), miratuar nga Qeveria e Kosovës në vitin 2009, ka gjetur shumë boshllëqe në punën e Departamentit për OJQ. Rezultatet e tyre tregojnë se departamenti anon në mënyrë të qartë drejt rolit që ka për regjistrimin ose çregjistrimin e organizatave. Megjithatë, funksioni i ndërlidhjes dhe monitorimit janë neglizhuar ose në fakt mund të kryhen nga departamentet ose institucionet tjera qeveritare. Rekomandimi i raportit FRIDOM është se ky departament duhet të shpërbëhet, dhe funksionet e tij të shpërndahen në ministritë tjera.⁷⁸

Ka sigurisht një logjikë të këtyre rekomandimeve, si dhe zbatimi i tyre sigurisht do të përmirësonte efikasitetin për shërbimet e OJQ-ve. Megjithatë, rekomandimet e tilla drastike mund të kenë kuptim dhe mund të jenë të zbatueshme në qoftë se do të bëhej një shqyrtim gjithëpërfshirës i të gjitha ministrive të prekura dhe bazuar në një politikë gjithëpërfshirëse qeveritare për bashkëpunimin me shoqërinë civile. Fakti që Ministria e Administratës Publike nuk ka marrë në konsideratë rekomandimin e FRIDOM-it për shpërbërjen e Departamentit të OJQ-ve, vërteton se ende nuk ka vullnet për ndryshime të tilla të përgjithshme.

Përveç kësaj, çështje sfiduese për këtë departament mbetet bashkëpunimi i mirëfilltë me organet e rendit dhe sundimit të ligjit, veçanarisht në rastin kur nga departamenti identifikohen veprime joligjore të bëra nga OShC-të, të cilat mund të vërehen në raportet financiare të OJQ-ve për departamentin. Edhe pse në shumë konferenca përfaqësuesit e Departamentit të OJQ-ve tregojnë për raste abuzive të OJQ-ve të caktuara, ata nuk përcjellin asnjë informacion për raste të tilla, tek ndonjë organ përgjegjës, përveç tek Administrata Tatimore dhe Doganat.

Bashkëpunimi me shoqërinë civile respektivisht OShC-të

Departamenti i OJQ-ve shërben si pikë kryesore kontakti për OJQ-të, për tu regjistruar dhe të paktën në teori, për t'u ndërlidhur me autoritetet qeveritare. Ligji për Lirinë e Asocimit në OJQ (gjithashtu i njohur si Ligji për OJQ), i cili ka kaluar dhe ka hyrë në fuqi në Shkurt 2009, rregullon funksionimin e këtij sektori dhe shërben si bazë ligjore për funksionimin e këtij organi. Edhe pse ky ligj është në proces të ndryshimit, në draftin e miratuar nga Qeveria në Korrik 2011, nuk janë paraparë ndryshime të mëdha për rolin dhe kompetencat e Departamentit të OJQ-ve.

Sipas Hulumtimit të Popullësisë të Indeksit të Shoqërisë Civile për Kosovë, vetëm 16.2% e OJQ-ve kanë kontakte të rregullta me këtë departament (DRNOJO), ndërsa 49.5% e OJQ-ve ka vetëm kontakte të rastit me këtë departament. Kur janë pyetur për qëllimet e këtyre kontakteve, 81,8% e OJQ-ve janë deklaruar se këto kontakte janë vetëm për qëllime zyrtare (regjistrimi, dorëzimi i raporteve vjetore

---

⁷⁸ <http://www.fridomks.org/media/101e%20MPS.pdf>

---

etj), ndërsa vetëm 5.7% e kontakteve në mes të OJQ-ve dhe këtij departamentit janë iniciuar nga Departamenti.⁷⁹ Këto shifra, rikonfirmojnë se Departamenti i OJQ-ve është kryesisht i përqendruar në regjistrimin e OJQ-ve dhe ka shumë pak aktivitete ndërlidhse me OJQ.

Aktualisht, më shumë se 6260 OJQ janë të regjistruar në këtë departament. Si përgjigje në pyetjen tonë në lidhje me nivelin e ndërveprimit me OJQ, Departamenti për OJQ konfirmoi se çdo muaj regjistorhen nga 20-25 OJQ të reja, ndërsa vetëm gjatë Qershorit 2011, janë regjistruar 60 OJQ të reja. Nga numri i përgjithshëm i OJQ-ve të regjistruara, 245 kanë statusin e përfituesit publik. Kur flitet për raportim, gjatë vitit 2009, 212 OJQ kanë paraqitur raportet e tyre financiare. Prej këtij numri, 132 prej tyre kanë qenë OJQ me status të përfituesit publik, ndërsa pjesa tjetër e tyre i kanë dorëzuar në mënyrë vullnetare.

Vetëm gjatë vitit 2010, afër 60-70 OJQ-ve u është pezulluar statusi i përfituesit publik, për shkak të dorëzimit jo të rregullt të raporteve financiare, e poashtu procedurë e njejtë mund të aplikohet edhe për 40 OJQ tjera gjatë vitit 2011.⁸⁰ Organizatat, të tilla si Lëvizja FOL⁸¹, edhe pse nuk posedojnë certifikatë të statusit të përfituesit publik, kanë vendosur vullnetarisht të dorëzojnë raportet e tyre financiare në ATK-Administratën Tatimore. Organizatat me Status të Përfituesit Publik, të tilla si Fondacioni i Kosovës për Shoqëri të Hapur (KFOS)⁸², ose Qendra e Trajnimeve dhe Burimeve për Avokim (ATRC)⁸³, paraqesin raportet e tyre financiare dhe narrative si dhe raportet e auditimit në Departamentin e OJQ-ve, siç kërkohet me ligj.⁸⁴

Pavarësisht, numrit të madh të OShC-ve të regjistruara, ky numër nuk paraqet numrin e saktë të OJQ-ve aktive. Një prej arsyeve është se DRNOJQ-ja ende nuk ka krijuar një bazë të të dhënave funksionale që do të mundësonte kategorizimin e OShC-ve sipas statusit të tyre, dmth. ato *aktive vs pasive, apo të regjistruara vs të çregjistruara*. Për më tepër, Administrata Tatimore kohëve të fundit ka përfunduar dhënien e numrave fiskal për secilën OJQ që është aktive dhe paguan taksat. Kjo është edhe një arsye për Departamentin e OJQ-ve për të intensifikuar bashkëpunimin me Administratën Tatimore, pasi që kjo do t'i mundësonte që të ketë një ide më të qartë mbi OJQ-të aktive dhe funksionale në Kosovë. Nevoja për të dhëna më të besueshme për OJQ-të që janë aktive, është ngritur si shqetësim edhe nga disa respondentë të intervistuar, të cilët thonë se pa të dhëna të sakta mbi vëllimin e shoqërisë civile, nuk mund të zbatohet asnjë politikë mbi këtë sektor.

Procedurat e regjistrimit vazhdojnë të bëhen mekanikisht, duke krijuar vonesa dhe zhgënjim tek të dy palët.⁸⁵ Për më tepër, vëmendje i është kushtuar trajnimit të stafit në Departamentin e TI-së dhe OJQ-ve në sistem të regjistrimit online. Ka afër dy vite që kur programi i USAID-së për shoqëri civile, i implementuar nga Instituti për Komunitete të Qëndrueshme (ISC), ka financuar dhe lansuar një sistem online regjistrimi për Departamentin e OJQ-ve, i cili do të ndihmon stafin e departamentit që të ofroj

---

⁷⁹ CIVICUS-Hulumtimi i Popullësisë-Kosovë 2009

⁸⁰ Intervistë me Bajram Kosumi, DRNOJQ, 8.07.2011

⁸¹ www.levizjafol.org

⁸² www.kfos.org

⁸³ www.advocacy-center.org

⁸⁴ CIVICUS Indeksi i Shoqërisë Civile për Kosovë, Mars 2011, KCSF – Studim rasti

⁸⁵ CIVICUS Indeksi i Shoqërisë Civile për Kosovë, Mars 2011, KCSF – Studim rasti

---

shërbime elektronike më efikase për klientët e tyre. Megjithatë, departamenti ende heziton ta përdor atë, andaj duhet të inkurajohet që të fillojë regjistrimin dhe komunikimin online me OJQ.

Është e qartë se aspekti ndërlidhës i punës së Departamentit të OJQ-ve, nuk është duke funksionuar siç e përcakton misioni i vet. Në fakt, për shumë OJQ, ky departament shihet si zyrë ku bëhet regjistrimi dhe ku dorëzohen raportet financiare, por ku nuk ka pothuajse asnjë kontakt dypalësh.⁸⁶ Disa të tjerë mendojnë se Departamenti i OJQ-ve nuk ka një koncept të qartë për shoqërinë civile dhe ka një qasje shumë të kufizuar kundrejtë këtij sektori.⁸⁷

Pothuajse të gjithë aktivistët e intervistuar të shoqërisë civile pajtohen se komunikimi i drejtpërdrejtë (outreach) nuk do të thotë vetëm avancimi i metodave të regjistrimit. Kjo do të thotë poashtu të shkosh në terren dhe të njihesh më mirë me OJQ-të në tërë Kosovën. Në këtë mënyrë, roli i Departamentit të OJQ-ve do të bëhej më specifik, ndërsa puna dhe aktivitetet e saj do të bëheshin më të dukshme për shoqërinë civile. Ndërlidhja dhe komunikimi i drejtpërdrejtë (outreach) janë metodat themelore për rritjen e bashkëveprimit, por më shumë për zvogëlimin thelbësor të mos-njohjes dhe skepticizmit të ndërsjellë në lidhje me punën e njëri-tjetrit. Sidoqoftë, duhet pasur kujdes që vizitat e tilla nuk bëhen për monitorimin e aktiviteteve programore; ideja është për të krijuar një partneritet të vërtetë, përmes së cilit Departamenti i OJQ-ve do të merrte rolin e promovimit të rolit dhe interesave të OJQ-ve.

Kjo nevojë bëhet edhe më e rëndësishme kur diskutohet për OJQ-të e minoriteteve. Një OJQ serbe, e intervistuar për këtë qëllim, nuk ka pasur asnjë vizitë nga departamenti përgjatë nëntë viteve të ekzistencës së organizatës. Edhe pse vizitat në vetvete, mund të mos jenë të domosdoshme, roli ndërlidhës dhe komunikimi i drejtpërdrejtë i Departamentit të OJQ-ve duhet të promovohet, në mënyrë që OJQ-të të ndihmohen për tu familjarizuar me punën e departamentit. OJQ-të e minoriteteve në veçanti kanë nevojë për mbështetje dhe informacion mbi mjedisin ligjor në Kosovë, dhe kjo mbështetje mund të vijë në formën e kontaktimit nga departamenti.⁸⁸

Studime tjera mbi OJQ-të serbe dhe të minoriteteve tjera në Kosovë, poashtu kanë dal me konkludime të ngjashme; konkretisht, shqetësimet kryesore të identifikuar janë: mungesa e bashkëpunimit me institucionet qeveritare, vështirësitë në procedurat e regjistrimit dhe të qasjes në Departamentin e OJQ-ve, mungesa e njohurive dhe qasjes në legjislaturën që rregullon punën mbi OJQ-të.⁸⁹

---

⁸⁶ Intervistë me Shoqatën 'Norma', 04.04.2011

⁸⁷ Intervistë me Shqipe Pantina, QPA, 19.05.2011

⁸⁸ CIVICUS Indeksi i Shoqërisë Civile për Kosovë, Mars 2011, KCSF – Studim rasti

⁸⁹ Instituti për Komunitete të Qëndrueshme (ISC), Përmbledhje mbi Shoqërinë Civile Serbe të Kosovës, Maj 2009

III. Mekanizmat institucional për bashkëpunim me shoqërinë civile në nivelin lokal (praktikat e mira dhe jo të mira)

Korniza ligjore aktuale për qeverisje lokale, siç është Ligji për Vetëqeverisje Lokale, statutet dhe rregulloret komunale mundësojnë takimet e hapura me publikun; informimin publik dhe konsultimin; të drejtën e peticionit; iniciativën qytetare dhe referendumin lokal. Poashtu, Ligji për Vetëqeverisje Lokale parasheh edhe themelimin e Komiteteve Këshillëdhënëse Sektoriale nga Kuvendet Komunale, me qëllim të pjesëmarrjes së qytetarëve në procesin e vendimmarrjes. Antaresia e këtyre komiteteve përbëhet nga qytetarët dhe përfaqësuesit e OJQ-ve, ndërsa këto komitete mund të dorëzojnë propozime, të bëjnë hulumtime dhe të ofrojnë mendime për iniciativat e Kuvendit Komunal.⁹⁰

Në rrafshin praktik, ndonëse nuk ka mekanizma konkret (si strategji ose memorandumë bashkëpunimi apo edhe forma tjera alterantive) bashkëpunimi në mes të autoriteteve lokale dhe shoqërisë civile konsiderohet më i mirë, më i fokusuar dhe më i hapur në raport me nivelin qendror. Megjithatë, kjo ndryshon nga komuna në komunë. Për shembull, Administrata Komunale e Gjakovës/Gjakovo ka të punësuar një zyrtar komunal i cili mirret ekskluzivisht vetëm me bashkëpunim me shoqërinë civile.⁹¹

Në anën tjetër, ka komuna tjera me qasje shumë të mbyllur kundrejtë shoqërisë civile dhe OJQ-ve, pikërisht për faktin se këto të fundit i kritikojnë veprimet apo mos-veprimet e tyre. Brengosëse mbetet poashtu edhe bashkëpunimi shumë i ulët për të mos thënë in-ekzistent i organizatave serbe me insitucionet vendore qoftë në nivelin lokal apo qendror. Sipas përfaqësuesit të organizatës CPT, i vetmi bashkëpunim i tyre në nivel komunal ka qenë me Komunën e Ranillukut.⁹²

Për ta ilustruar situatën reale të nivelit të bashkëpunimit shoqëri civile-autoritete lokale, do të shtjellohen dy shembuj, njëri është pozitiv dhe tjetri negativ. Rasti pozitiv është gjetur në komunën e Pejës, si një nga komunat me bashkëpunimin më të mirë me shoqërinë civile, ndërsa e kundërta është gjetur në komunën e Prishtinës, e cila duket të jetë shumë e mbyllur kundrejtë shoqërisë civile.

a. Të bashkuar në rrugën 'Përtej zeros'

Kuvendi Komunal i Pejës/Peç, është një rast i mirë i zbatimit të ligjeve dhe rregulloreve sa i përket bashkëpunimit me shoqërinë civile. Pothuajse, secila zyrë/drejtori, por edhe vet kryetari aktual i Pejës kanë një bashkëpunim të hapur dhe frytdhënës me organizatat e shoqërisë civile të këtij rajoni.

Procesi i ndërtimit të këtij raporti konstruktiv në mes të këtyre dy palëve, në këtë komunë nuk ka qenë edhe aq i lehtë. *'E kemi pasur shumë të vështirë rrugën për të hapur dyert e komunikimit dhe për të krijuar një bashkëpunim të mirë me strukturat komunale'* thotë Drejtori i OJQ 'Syri i Vizionit' në

---

⁹⁰ http://www.gazetazyrtare.com/e-gov/index.php?option=com_content&task=view&id=147&Itemid=56&lang=sq, shiqur me 27.11.2011

⁹¹ Musa Kurhasku, Zyrtar komunal për bashkëpunim me shoqërinë civile, KK. Gjakovë, Syri i Vizionit, Puntoria 'Mekanizmat institucional për bashkëpunim me shoqërinë civile-niveli lokal' organizuar në Pejë, 13.07.2011

⁹² CPT-Qendra për Paqë dhe Tolerancë, 27.07.2011

Pejë/Peç.⁹³ Kjo sidomos për faktin se pas luftës ende nuk kishte infrastrukturë të duhur ligjore për një bashkëpunim të tillë, por as njohuri të mjaftueshme për konceptin dhe rolin e shoqërisë civile. Shoqërisë civile i është dashur të bëjë shumë punë dhe aktivitete, për të ngritur vetëdijen por edhe për të ofruar informacione të mjaftueshme mbi rolin dhe qëllimin e tyre.

Sipas disa përfaqësuesve të organizatave të shoqërisë civile, tani gjërat po ecin më mirë, edhe pse ata ende shohin nevojën për më shumë vetëdijësim rreth konceptit dhe rolit të shoqërisë civile, tek të dyja palët. Aktualisht, të gjitha strukturat drejtuese të kësaj komune janë shumë kooperativ dhe të gatshëm për veprime të përbashkëta. Përfaqësuesit e shoqërisë civile, ftohen pothuajse në të gjitha takimet ku diskutohen çështje me rëndësi për publikun e gjërë si: hartimi i rregulloreve, strategjive, planeve urbanistike apo edhe të dokumenteve tjera. Poashtu, strukturat komunale kanë angazhuar përfaqësues të shoqërisë civile në kuadër të komiteteve dhe bordeve të caktuara, me të gjitha drejtat sikurse edhe anëtarët tjerë. Kjo komunë ka poashtu edhe një zyrë për Anëtarët e Parlamentit, ku mund të mbahen takime me qytetarë. Shoqëria civile ftohet poashtu edhe Komitetet Konsultative. Në përgjithësi, një strukturë pozitive e bashkëpunimit me shoqërinë civile është themeluar në këtë komunë.

Në arritjen e kësaj, kanë kontribuar shumë OShC-të nga kjo komunë, përmes një qasje shumë konstruktive, duke punuar vazhdimisht dhe duke ofruar alternativa. Një përfaqësues i shoqërisë civile thotë se *'ndodh shpesh që i kritikojmë autoritetet komunale, kur nuk pajtohemi me ndonjë politikë ose vendim të ndërmarrë nga ana e tyre, por në përgjithësi jemi bashkëpunues dhe ofrojmë informacione, përvoja por edhe alternativa konkrete'*.⁹⁴

Disa raste konkrete të një qasjeje të tillë, e vlen të përmenden. Ndihma e ofruar nga shoqëria civile në identifikimin e problemeve dhe përfshirja e pakicave etnike në arsim; OJQ mjedisore aktive në këtë rajon, janë ftuar nga Drejtorati për Shërbime Publike, për t'i diskutuar çështjet ambientale në këtë komunë. Ngjajshëm, Drejtorati i Planifikimit Hapësinor, pothuajse çdoherë fton shoqërinë civile, që të marrë pjesë në takimet publike ku diskutohen planet rregullative të kësaj komune.⁹⁵

Një rast tjetër i mirë i bashkëpunimit ka ndodhur gjatë hartimit të Strategjisë Komunale për Komunitetin RAE, kur komuna, RAE komunitetit dhe shoqëria civile kanë punuar së bashku gjatë tërë procesit. E njëjta gjë ndodhi me Këshillat Komunal për Komunitete, ku komuna ka ftuar shoqërinë civile që të përgatisë planet vjetore të këtij organi, duke u bazuar në përvojën e tyre të madhe në këtë çështje. Në mënyrë që të kontribuojë edhe më tej në këtë proces, Komuna e Pejës për çdo vit mbështetë financiarisht organizatat e shoqërisë civile të cilat ofrojnë informata dhe të dhëna shtesë për këtë strategji.

Megjithatë, pavarësisht raporteve konstruktive në mes të dy sektorëve, ka përfaqësues të shoqërisë civile të cilët mendojnë se nuk ka nevojë për formalizim të këtij bashkëpunimi, në mënyrë që të

---

⁹³ Veton Mujaj, Syri i Vizionit, TACSO-Puntoria 'Mekanizmat institucional për bashkëpunim me shoqërinë civile-niveli lokal' organizuar në Pejë, 13.07.2011

⁹⁴ Intervistë me Naser Lajqi, OJQ 'Syri i Vizionit', 28.04.2011

⁹⁵ Naim Sahiti, Drejtor i Drejtorisë për Shërbime Publike, Komuna e Pejës TACSO-Puntoria 'Mekanizmat institucional për bashkëpunim me shoqërinë civile-niveli lokal' organizuar në Pejë, 13.07.2011

---

shmanget *'burokracia e tepruar'*. Disa të tjerë mendojnë se ky bashkëpunim duhet të formalizohet me një akt formal, qoftë ai memorandum bashkëpunimi, strategji, apo zyrtar për bashkëpunim. Ata e shohin një akt të tillë si mjet për rregullimin e elementeve bazë të këtij bashkëpunimi; rolit dhe përgjegjësi të të gjitha palëve, por edhe të çështjes së përkrahjes financiare të OJQ-ve.

Me këtë pajtohet edhe Drejtori i Drejtoratit të Shërbimeve Publike në Pejë i cili thotë se *'edhe përkundër bashkëpunimit të mirë, ka nevojë për më shumë dialog, partneritet si dhe arritje të koncesusit për ta formalizuar dhe avancuar këtë bashkëpunim, sepse ende ka gjëra që nuk janë të rregulluara mirë, siç është fusha e financimit të OShC-ve'*.⁹⁶Një tjetër element i përmendur në mbështetje të formalizimit të bashkëpunimit ka të bëjë me sigurimin se ky bashkëpunim nuk duhet të varet nga vullneti i mirë i kryetarit aktual dhe të nëpunësve civilë, por të njëjtat parime duhet të vlejné edhe në rastin kur një administratë tjetër e merr përsipër komunën.

Në përgjithësi, bashkëpunimi shoqëri civile-autoritete komunale në Pejë, vlerësohet si shembull shumë i mirë edhe për komunat tjera. Megjithatë, pavarësisht këtij bashkëpunimi të mirë, që të dyja palët duhet të gjejné format më të duhura që të vazhdojnë dialogun dhe parnteritetin për avancimin e mëtutjeshëm të këtij bashkëpunimi.

b. Të ndarë në rrugën 'Përtej zeros'

Ndryshe nga Peja, Komuna e Prishtinës nuk është shembulli më i mirë i bashkëpunimit me shoqërinë civile. Aktualisht, përfaqësuesit e shoqërisë civile poashtu edhe disa anëtarë të Asamblesë Komunale, i shohin strukturat drejtuese komunale si *'shumë të mbyllura kundrejt publikut dhe mos-bashkëpunuese me shoqërinë civile'*.⁹⁷

Rasti më tipik që ilustron këtë 'mbyllje', është mos-lejimi i pjesëmarrjes së shoqërisë civile dhe mediave në takimet e Komitetit për Politikë dhe Financa. Kjo ka ndodhur edhe pse Neni 5 i Rregullorës për Transparencë të Komunës së Prishtinës, obligon që mbledhjet e këtij komiteti të jenë të hapura për publikun, përpos në raste kur kryesuesi i mbledhjes vendos ndryshe, bazuar në shkaqet e specifikuara në Ligjin për Vetëqeverisjen Lokale.⁹⁸ Sipas Nenit 45 të Ligjit për Vetëqeverisjen Lokale, takimi mund të mbahet i mbyllur nëse konsiderohet se mund të shkaktohet ndonjë çrregullim publik ose dhunë; nëse takimi i hapur kërcënon të zbulojë informacione (dokumente) konfidenciale, inofrmacione lidhur me procedurat gjyqësore etj. Megjithatë në raste të tilla, ky ligj thotë se Kuvendi i komunës duhet të njofton për vendimin e marrë.⁹⁹

Në rastin konkret, ligjet dhe rregulloret përkatëse për këtë çështje, nuk janë zbatuar. Pothuajse gjatë gjithë vitit të kaluar, OJQ Iniciativa për Progres (INPO¹⁰⁰) - e cila monitoron punën e Kuvendeve Komunale si dhe organeve tjera komunale - i është ndaluar pjesëmarrja në takimet e Komitetit për Politikë dhe Financa, pa ndonjë arsytim zyrtar, ligjor apo procedural.¹⁰¹ Arsyeya e deklaruar sipas një

---

⁹⁶ ibid

⁹⁷ Intervistë me Zyrën për Shërbime të Kuvendit, Komuna e Prishtinës, 03.05.2011

⁹⁸ Rregullorja për Transparencë, Neni 5 (5.1-5.2), KK e Prishtinës, <http://kk.rks-gov.net/prishtina/>

⁹⁹ Ligji për Vetëqeverisje Lokale, <http://ëëë.assembly-kosova.org/>

¹⁰⁰ www.inpo-ks.org

¹⁰¹ Artikulli 'INPO-ja nuk e fal mungesën e deritashme të transparencës së KPF-së', Koha Ditore, 24.06.2011

---

zyrtareje komunale në lidhje me këtë çështje, ka qenë se *'INPO-ja nuk është lejuar të marrë pjesë në këto takime, sepse këtu diskutohen çështjet buxhetore, dhe sala e takimit nuk është aq e madhe sa për t'i zënë edhe pjesëmarrësit tjerë. Në interesimin tonë se a ka ndonjë vendim zyrtar për këtë, ajo u përgjigj se 'nuk ka asnjë vendim zyrtar të shkruar që informon publikun se këto takime janë të mbyllura'*.¹⁰²

INPO-së i është lejuar të marrë pjesë në këto takime vetëm pasi ata kanë insistuar për më shumë se një vit, përmes kontakteve të shumta dhe ankesave zyrtare në Ministrinë e Pushtetit Lokal dhe tek Avokati i Popullit. Drejtori Ekzekutiv i kësaj organizate, sa i përket kësaj çështjeje lë një pjesë të përgjegjësisë edhe në Ministrinë e Administrimit të Pushtetit Lokal (MAPL), e cilat do të duhej të ketë reaguar më parë, pasi ajo ka mandat më të lartë mbi komunat. Kjo tregon se kjo ministri nuk është duke e bërë punën më së miri në monitorimin e zbatimit të ligjeve në nivel lokal.¹⁰³

Një rast tjetër që padyshim është tregues i mos-vullnetit të Komunës së Prishtinës për bashkëpunim dhe përfshirje të shoqërisë civile, është procesi i ndryshimit të statutit të Statutit të Komunës, i cili në masë të konsiderueshme lë shoqërinë civile jashtë komiteve konsultative. Sipas HANDIKOS-it, gjatë mandatit të kaluar, kjo organizatë ka pasur 5 përfaqësues që kanë marrë pjesë në 5 komitete të ndryshme: shërbime publike, shëndetësi, arsim, rini, sport si dhe planifikim hapësinor. Sipas statutit dhe rregulloreve të reja, anëtarë të këtyre komiteve mund të jenë vetëm anëtarët e asamblesë komunale, me arsyetimin se nuk ka buxhet të mjaftueshëm për përfaqësues tjerë.¹⁰⁴

Këto janë vetëm disa nga rastet që e bëjnë këtë komunë të konsiderohet si e mbyllur. Niveli i njohurive mbi rolin e shoqërisë civile, ende mbetet i ulët në këtë komunë, ngjashëm sikurse edhe në shumë komuna tjera. Ka ende zyrtarë të cilët nuk dijnë të bëjnë dallimin në mes të organizatave të shoqërisë civile nga institucionet apo misionet ndërkombëtare. Në pyetjen e drejtuar një zyrtareje komunale se cilat OJQ vendore marrin pjesë në takimet e Komitetit për Komunitete,¹⁰⁵ përgjigjeja ishte: OSBE-ja, KFOR-i, Ministria për Kthim dhe Komunitete..!

Sa i përket informimit të publikut apo shoqërisë publike, pak mund të thuhet. Pothuajse të gjitha komunat kanë Zyrat Komunale për Komunikim me Publikun, të cilat janë përgjegjëse për të komunikuar me publikun mbi aktivitetet dhe politikat komunale. Funkcionet e një strukture të përshtatshme administrative mund të bëhet nga një oficer me funksione të kombinuara, ose një numër i zyrtarëve për një funksion. Funkcionet e strukturës administrative adekuate në komunë mund të kryhen me një zyrtar me funksione të kombinuara, ose me një numër më të madh zyrtarësh për një funksion.¹⁰⁶

Në rastin e Komunës së Prishtinës, Zyra për Marrëdhënie me Publikun në fakt nuk është në shërbim të publikut, sipas një anëtarë të Kuvendit Komunal, i cili deklaroi se *'kjo zyrë i shërben vetëm strukturave*

---

¹⁰² Intervistë me Zyrën për Shërbime të Kuvendit, Komuna e Prishtinës, 03.05.2011

¹⁰³ Avni Bytyci, INPO- Gjatë 'Tryeza e ekspertëve mbi praktikën më të mirë në procesin e pjesëmarrjes qytetare', organizaur nga KCSF, 12.05.2011

¹⁰⁴ Intervistë me Mehreme Llumica, HANDIKOS, 13.04.2011

¹⁰⁵ Ky komitet u konsiderua nga zyrtarët komunale si komiteti për të cilin OJQ-të janë më shumë të interesuara

¹⁰⁶ Rregullorja për Shërbimin e Komunikimit Qeveritar me Publikun, Neni 14, http://eëë.kryeministri-ks.net/repository/docs/RREGULLORE_03_2011_PER_SHERBIMIN_E_KOMUNIKIMIT_OEVERITAR_ME_PUBLIKUN.pdf, shiquar me 03.05.2011

---

*drejtuese në pushtet, por jo edhe të tjerëve. Në të vërtetë, kjo zyre është e mbyllur plotësisht për të tjerët. Disa takime publike që organizohen nga ne bëhen vetëm sa për të thënë se u mbajtën, ndërsa informatat dhe dokumentet e nevojshme shumë vonë publikohen në ëeb faqen zyrtare të komunës’.*¹⁰⁷

Ngjashëm, kjo komunë nuk ka ndonjë zyrë apo zyrtar që mirret me shoqërinë civile, poashtu nuk ka asnjë bazë të të dhënave për organizatat e shoqërisë civile. Ftesat u dërgohen vetëm disa OJQ-ve për të cilat ata kanë dëgjuar, edhe pse shumë herë nuk ftohen fare. Një zyrtare e kësaj komune thotë se *‘ne nuk merremi shumë me OJQ-të. Ato nuk janë aktive dhe nuk vijin kur ne i ftojme’.*¹⁰⁸

Disa përfaqësueses të shoqërisë civile thonë se edhe në rastet kur janë të nga komuna në takime ose debate, ato zkaonisht janë formale dhe pa ndonjë qasje serioze e konsistente. Ajo e ilustron këtë me debatin jo-formal të organizuar nga Komuna e Prishtinës, me qëllim të nxitjes së bashkëpunimit me shoqërinë civile. Sipas saj, aty janë ftuar disa OJQ shumë pak të njohura ose shumë pak aktive, ndërsa nuk janë ftuar OJQ-të që tashmë janë të njohura me punën e tyre dhe mjaft aktive viteve të fundit. Ajo thotë, se *‘kjo ndodh për faktin se aty ka intresa tjera, dhe debati mbahet vetëm sa për të thënë se u krye’.*¹⁰⁹

Megjithatë, ka edhe disa organizata të cilat kanë kontakte dhe bashkëpunime të mirë me strukturat komunale, por ky bashkëpunim nuk zhvillohet në baza të rregullta. Këtë e konfirmon edhe drejtori ekzekutiv i Handikos-it¹¹⁰, i cili thotë se *‘kohë pas kohe kemi kontakte/takime me strukturat drejtuese të komunës së Prishtinës. Por, në vitet e kaluara kemi pas kontakte më shumë’.*¹¹¹

Në përgjithësi procesi duhet të avancohet edhe nga vet shoqëria civile. Tani për tani, asnjëra palë nuk po e kryen rolin e vet në mënyrën e duhur. Shoqëria civile është shumë pak aktive me aktivitete e saja. Një zyrtare komunale thotë se *‘përpos INPO-s që monitoron punën e Kuvendit Komunal të Prishtinës, nuk kam njohuri për ndonjë organizatë tjetër që është aktive në këtë drejtim’.*¹¹²

Kjo konfirmohet edhe nga një anëtar i Asamblesë komunale të Prishtinës i cili thotë se *‘viteve të kaluara ka pasur më shumë organizata të cilat kanë qenë aktive me projektete e tyre sa i përket monitorimit të punës së strukturave drejtuese komunale’.* Ai poashtu shton se kjo ndodh edhe për faktin se *‘as komuna nuk po ofron ndonjë mundësi për bashkëpunim. Që të dyja palët kanë nevojë për të reflektuar dhe për të punuar më shumë bashkarisht’.*¹¹³

---

¹⁰⁷ Intervistë me Shemsi Veseli, anëtar i Asamblesë Komunale të Prishtinës, 04.05.2011

¹⁰⁸ Intervistë me Zyrën për Shërbime të Kuvendit, Komuna e Prishtinës, 03.05.2011

¹⁰⁹ Intervistë me Naime Sherifaj-QMGF, 07.04.2011

¹¹⁰ www.handi-kos.org

¹¹¹ Intervistë me Afrim Maliqi, HANDIKOS, 21.07.2011

¹¹² Intervistë me Zyrën për Shërbime të Kuvendit, Komuna e Prishtinës, 03.05.2011

¹¹³ Intervistë me Zyrën për Shërbime të Kuvendit, Komuna e Prishtinës, 03.05.2011

IV. Konkluzione dhe Rekomandime

Në një shoqëri demokratike, institucionet publike janë vetëm një prej akterëve që kontribuojnë në përmirësimin e 'të mirës së përbashkët'. Edhe akterët/sectorët tjerë e kanë fjalën e tyre në dobi të shoqërisë. Qytetarët, si zotëruesit kryesor të pushtetit, duhet të gjejnë mënyra alternative për t'u dëgjuar dhe për të kontribuar në zhvillimin e përgjithshëm të komunës, komunitetit dhe shtetit. Si forma më e organizuar e iniciativës qytetare, shoqëria civile është elementi kyç për të siguruar se një demokraci është duke funksionuar, dhe se zëri i grupeve dhe palëve të ndryshme të interesuara dëgjohej kur të merret një vendim. Me zgjedhjen e sistemit demokratik të qeverisjes, Kosova ka përcaktuar nivele të ndryshme të dispozitave kushtetuese dhe ligjore për të siguruar se ky është një obligim për të gjithë ata që kanë interes në këtë sistem.

Duke parë se si institucionet e Kosovës janë ballafaquar me këtë obligim, përmes krijimit të institucioneve dhe mekanizmave përkatës që mundësojnë realizimin e këtyre të drejtave, rezultojnë se institucionet kanë lëvizur 'përtej zeros'. Një numër i institucioneve janë themeluar, si dhe poashtu janë bërë një varg hapa pozitiv që nga periudha fillestare e krijimit të institucioneve në Kosovë. Si pikënisje drejt bashkëpunimit midis shtetit dhe shoqërisë civile, kjo mund të konsiderohet si e kënaqshme. Megjithatë, tashmë po bëhet pothuajse një dekadë që këta hapa fillestarë nuk janë zhvilluar më tej, dhe mund të vërehet vetëm një përmirësim shumë i kufizuar, i mbetur vetëm pak 'përtej zeros'.

Kalimi përtej kësaj pike është i vështirë, por i domosdoshëm. Autoritetet publike dhe shoqëria civile, që të dyja kanë rolet dhe përgjegjësitë e tyre dhe secila duhet ta respektoj atë. Pranimi i roleve reciproke është parakusht themelor, nëse synohet të fillohet dialogu dhe bashkëpunimi i mirëfilltë, për të mirën e atyre që ne të gjithë i përfaqësojmë, qytetarëve. Përveç kësaj, një mënyrë e re e të menduarit duhet të instalohet tek të dyja palët. Kjo zë vend, veçanarisht kur është flitet për autoritetet publike, të cilat nuk duhet ta konsiderojnë shoqërinë civile si 'kundërshtarë politik', por t'i marrë kritikën e tyre si një kontribut për përmirësimin e qeverisjes dhe shërbimeve të saj në përgjithësi.

Në anën tjetër, shoqëria civile duhet të jetë më aktive në monitorimin e punës së autoriteteve publike dhe ofrimin e alternativave përkatëse për çështjet me rëndësi, në veçanti në nivelin lokal. Ajo çka kemi mundur të vërejmë nga ky raport, është se derisa shumë organizata të shquara të shoqërisë civile janë të fokusuar në çështjet e mëdha në nivelin qendror, niveli lokal pothuajse është lënë tërsisht anash. Rasti i komunës së Pejës shërben si një shembull i mirë se kur ka shoqëri civile aktive, autoritetet publike nuk mund të rezistojnë për të përfituar nga informacionet dhe ekspertiza e tyre, andaj përfshirja e shoqërisë civile në këtë rast është gjëja më e natyrshme të ndodh.

Kur vihet në diskutim çështja se nëse duhet të ekzistojnë patjetër institucione të veçanta për bashkëpunim me shoqërinë civile, në mënyrë që një bashkëpunim i tillë të funksionoj, përsëri Komuna e Pejës na ofron edhe një argument tjetër: ndonëse asnjë organ apo institucion i caktuar nuk ekziston në këtë komunë, bashkëpunimi është shumë i suksesshëm në të gjitha nivelet. Kjo ndodh

---

realisht, vetëm atëherë kur autoritetet publike i kuptojnë parimet e demokracisë, qytetarisë dhe përfitimet që mund të kenë nga bashkëpunimi me shoqërinë civile.

Por çka në qoftë se autoritetet publike janë të mbyllura? A do ta bënte të obligueshëm bashkëpunimin, ekzistenca e institucioneve të veçanta, pavarësisht nga mungesa e vullnetit politik për ta bërë këtë? Kjo është një pyetje e hapur dhe nuk ka asnjë përgjigje të vetme që është e vërtetë. Megjithatë, autorët e këtij raporti – duke analizuar rastet e veçanta në Kosovë si dhe një numër rastesh interesante nga vendet e ngjashme me Kosovën, konkludojnë se formalizimi i bashkëpunimit dhe specifikimi se cili institucion është përgjegjës për të zhvilluar këtë bashkëpunim është një nga hapat e parë, dhe jo i vetmi, drejt arritjes së mirëkuptimit dhe pranimit të obligimeve reciproke, si dhe përcaktimit të pritshmërive reale nga një bashkëpunim i tillë. Marrëveshjet dhe institucionet e tilla formale nuk do ta kufizonjnë bashkëpunimin vetëm kur ka një vullnet të mirë politik, por do ta bëjnë obligative për të gjitha autoritetet publike. Kur mekanizmat e nevojshëm ekzistojnë, atëherë mbetet në duart e shoqërisë civile, nëse është mjaft aktive për t'i shfrytëzuar këta mekanizma.

Rekomandimet

Për Qeverinë (niveli qendror dhe lokal)

- Të ngris njohuritë mbi rolin e shoqërisë civile në kuadër të administratës publike;
- Të hartoj një politikë gjithëpërfshirëse qeveritare për bashkëpunim me shoqërinë civile;
- Të ristrukturoj institucionet përgjegjëse për bashkëpunim me shoqërinë civile, në përputhje me politikën qeveritare për bashkëpunim me shoqërinë civile;
- Të rishikojë mandatin e Zyrës për Qeverisje të Mirë, në mënyrë që të balancoj kapacitetet me mandatin e saj;
- Të reduktojë mandatin e Departamentit të OJQ-ve vetëm në regjistrimin e OJQ-ve;
- Të amandamentoj rregulloret për Komitetet Konsultative në komunën e Prishtinës në mënyrë që të përfshijë anëtarë nga shoqëria civile, sipas dispozitave ligjore për këtë çështje;
- Të hap të gjitha mbledhjet e Kuvendit Komunal të Prishtinës dhe të Komisioneve të tij, ose të ofrojnë vendime të arsyeshme, kur mbledhjet duhet të jenë të mbyllura;
- Të shqyrtohen mundësitë e formalizimit të bashkëpunimit në mes Komunës së Pejës dhe të shoqërisë civile, për të siguruar një bashkëpunim afatgjatë, jo të varur nga vullneti i partive politike në pushtet.
- Të caktojë nëpunës për ndërlidhje me shoqërinë civile nëpër të gjitha Komunitat e Kosovës.

Për Shoqërinë Civile

- Të ngris njohuritë për rolin dhe detyrimet e institucioneve të veçanta në nivelin qendror dhe lokal;
- Të rrisë presionin mbi Zyrën për Qeverisje të Mirë për avancimin e punës së tij nga raportimi në veprime konkrete konsistente të bazuara në raportet e përpiluara;
- Të ngris aktivitetin e saj në nivel lokal, nëpërmjet monitorimit të komunave dhe duke ofruar kontributin në bërjen e politikave komunale dhe në ofrimin e shërbimeve;
- Të ndihmoj Qeverinë në ngritjen e kapaciteteve të administratës në raport me bashkëpunimin me shoqërinë civile;
- Të shkëmbejë informacione për praktikën e mira në komuna të ndryshme, në mënyrë që të shumëfishohen shembujt pozitivë në raste të ngjashme.
- Të propozojë alternativa dhe zgjidhje për bërjen e politikave publike
- Të përgjigjet pozitivisht ndaj kërkesave dhe informacionit që vjen nga Qeveria
- Të organizohet dhe të krijohet rrjete sektoriale në mënyrë që t'i përgjigjet bashkëpunimit me Qeverinë në fusha konkrete/tematike.

Iznad Nule

Institucionalne uređenje za saradnju sa civilnim društvom

Kosovo
Avgust 2011

Odricanje: Za sadržaje ove publike odgovornosti snosi projekt Tehničke Pomoći za Organizacije Civilnog Društva i ne odražava stavove Evropske Unije.

Tablica Sadržaja:

Uvodna reč TACSO-a	45
I. Uvod	46
II. Institucionalno uređenje za saradnju sa civilnim društvom	48
a. Kancelarija za Dobro Upavljanje u Kancelariji Premijera	48
b. Odsek za upis i veze sa NVO-ima	51
III. Institucionalno uređenje za saradnju sa civilnim društvom na lokalnom nivou institucija (dobra i loša iskustva)	55
a. Zajedničko kretanje na putu 'iznad nule'	56
b. Odvojeno kretanje na putu 'iznad nule'	58
IV. Zaključici i Preporuke	61

Uvodna reč TACSO-a

Opšti cilj projekta Teničke Pomoći za Organizacij Civilnog Društva (TACSO) jeste jačanje civilnog društva u okviru participativne demokratije, podsticanje prijateljskog okruzanje i kulture prema civilnom društvu, kao i jačanje opštih kapaciteta i odgovornosti Organizacija Civilnog Društva (OCD) u zemljama korisnicima IPA (Zapadni Balkan (ZB) i Turska), garantovati kvalitet usluga OCD-a i održivu ulogu u demokratskim procesima. Glavni ciljevi projekta su: povećanje i poboljšanje kapaciteta i načina rada OCD i poboljšanje demokratske uloge OCD.

Od okončanja sukoba, nakon 1999, Kosovo pod UNSCR 1244/99 (dalje u tekstu Kosovo) prolazi kroz period tranzicije u izradi zakona i osnivanju institucija koja su neophodna za novu demokratsku zemlju. U isto vreme, potrebno je imati pravne i institucionalne mehanizme kako bi se ostvarila saradnju sa civilnim društvom što je i preduslov procesa integracije.

TACSO Kosovo, u saradnji sa Kosovskom Fondacijom za Civilno Društvo, je uložila napore u pripremu ove publikacije kojom se analiziraju postojeći institucionalni mehanizmi za saradnju sa civilnim društvom na Kosovu. U pripremi ove studije, obavili smo opsežne konsultacije sa civilnim društvom i vladinim telima na Kosovu kako bismo razmotrili ovo pitanje i pokušali pronaći zajedničke tačke u kojima se svi slažu, te kako bismo došli do novih ideja kojim bi se osigurao kvalitetan dijalog sa civilnim društvom na Kosovu.

Ova publikacija pruža konkretne informacije iz terena o odvijanju dijaloga između vlasti i civilnog društva, koje su odgovorne institucije za ovaj dijalog i onoga što je potrebno kako bi se taj dijalog unapredio. Cilj ove publikacije je i pružanje konkretnih preporuka za kosovsku vladu i civilno društvo, te služi kao sredstvo kojim bi se podržali budući procesi i međunarodna podrška za ovaj sektor.

Poslednje, ali ne i manje važno, Evropska Komisija (EK) u zvaničnim dokumentima i saopštenjima stalno naglašava značaj saradnje između vlasti u zemljama Zapadnog Balkana i civilnog društva¹¹⁴ kako bi se sproveo proces proširenja. Dalje, EK poziva vlade ZB da unaprede društveni dijalog tokom izrade i primene vladinih politika kako bi se bolje iskoristili kapaciteti civilnog društva.

Ardita Metaj-Dika
Stalni Savetnik
TACSO Kosovo
Priština, Avgust 2011

---

¹¹⁴ Saopštenja Komisije o "Zapadnom Balkanu" (2006) i o "Dijalogu Civilnog Društva o Zemljama Kandidatima" (2005) & Dokumenti Strategije Širenja

---

I. Uvod

Ovaj izveštaj je izrađen u okviru projekta *'Tehničke Pomoći za Organizacije Civilnog Društva (TACSO)'* podržanog od strane Evropske Unije.¹¹⁵ Istraživanje i sastavljanje izveštaja je obavljeno između aprila i juna 2011. Ovaj izveštaj je sastavljen na osnovu glavnih podataka koji su dobiveni tokom detaljnih intervjua sa predstavnicima relevantnih institucija i predstavnicima civilnog društva, odnosno organizacija civilnog društva, diskusija sa civilnim društvom tokom radionica koje je TACSO organizovao u tu svrhu, kao i dodatni podaci koji su bili dostupni preko literature, izveštaja, postojećih istraživanja itd. U izveštaju su takođe navedeni podaci iz relevantnih zakona/odredbi/odluka koje se primenjuju na Kosovo.

Ustav Kosova podstiče učešće građana (i civilnog društva) u rad javnih vlasti, dok postojeći zakonski okvir sadržava određene odredbe kojim se obezbeđuje ovo osnovno pravo. Javne institucije, kao krajnje institucije koje su odgovorne za provođenje Ustavnih i zakonskih prava, su primorane osnivati odgovarajuća tela koje pomažu ovaj proces. Da li su institucije na Kosovu osnivale odgovarajuća tela i da li je njihov mandat u skladu sa relevantnim pravnim odredbama? Da li je sproveden njih mandat? Koji su obostrani izazovi u korišćenju ovog prava? Koja su ključna pitanja koja se moraju adresirati kako bi se osigurala glatka saradnja između vlasti i civilnog društva? Ovo su ključna pitanja na koja izveštaj nastoji dati odgovore.

Konkretno, izveštaj ima za cilj analizu institucionalnih uređenja na centralnom i lokalnom nivou vlasti na Kosovu što se tiče saradnje sa civilnim društvom, mandatom postojećih tela, primenu postojećih mandata i ključne izazove i mogućnosti koje su se pojavile u zajedničkom radu. Istraživanje se fokusira na analizi postojećih tela koja se bave saradnjom sa civilnim društvom, kao što su: Kancelarija za Dobro Upravljanje u okviru Kancelarije Premijera, Odsek za Upis i Veze sa NVO-ima (nevladinim organizacijama) pri Ministarstvu Javne Uprave, kao i Kancelarije za Informisanje i Konsultativni Komiteti u skupštinama opština.

Centralne i lokalne vlasti saraduju sa organizacijama civilnog društva u različitim trenucima i nivoima. Vlada Kosova i Skupštine Opština su osnivale različita tela koja pomažu građane da ispune njihova prava, odnosno rade na strukturi saradnje između javnih vlasti i civilnog društva. Ponekad se ova saradnja smatra uspešnom sa obe strane, u drugim slučajevima se smatra nepotpunom, ad hok ili da potpune nedostaje.

Od 1999. na dalje, saradnja javnih vlasti i organizacija civilnog društva je bila dosta kompleksna, zbog velikog međunarodnog prisustva koje je uvelike uticalo na odnose između dve strane, kao i zbog nedostatka tradicije u oba sektora kada se radi o međusobnoj saradnji. Ipak, tri godine nakon nezavisnosti, saradnja između ovih sektora poprima nove dimenzije.¹¹⁶ Svaka od strana se još nalazi u fazi obostranog priznavanja i razvoja i u procesu nalaženja pravih načina saradnje.

---

¹¹⁵ www.tacso.org

¹¹⁶ Kosovo je objavilo nezavisnost 17. februara 2008

U svakom slučaju, celokupna saradnja i komunikacija se i dalje razvija i gradi na osnovu dobre volje. Sastanci sa civilnim društvom, više ad hoc prirode, često se formalno održavaju samo kako bi se moglo tvrditi da postoji saradnja i kako bi se ispunili neprestani zahtevi međunarodne zajednice. Za sada, još uvek nema strategije ili institucionalnog oblika saradnje sa javnim vlastima i OCD-a. U 2007. godini, postojala je inicijativa da se izgradi formalno partnerstvo između CiviKos Platforme, (platforme kosovskih NVO-a) i Vlade Kosova, ali do ovog trenutka nije funkcionalna, iako je platforma nedavno obnovljena i nalazi se u procesu ponavljanja celog ciklusa. Članovi ove platforme razvijaju strategiju saradnje, koja će posle biti iznešena Vladi na raspravu i usvajanje.¹¹⁷

Postoje primeri saradnje sa pojedinim organizacijama u određenim poljima (uglavnom u socijanim službama), i u nekim specifičnim slučajevima postoje i memorandumima razumevanja između ministarstava i NVO-a, kao što je slučaj Ministarstva Okoline i Prostornog Planiranja i NVO-a koja se bave okolinom ili Ministarstva Unutrašnjih Poslova sa NVO-ima koja pružaju socijalne usluge. Ipak, ovo ne pokazuje opšte stanje u saradnji između dveju strana.

Prema tome, cilj ovog izveštaja je pružanje konkretnih podataka iz prakse, konkretno uvezi funkcionisanja ovih tela i pružanje preporuke kojima bi se poboljšao učinak javnih vlasti i civilnog društva. Preporuke iz ovog izveštaja će se koristiti od strane Vlade u pripremi institucionalnih uređenja za saradnju sa civilnim društvom, kao i za pružanje podrške civilnom društvu u odgovarajućem pristupu kod institucija koja se odgovorne za ove saradnje.

---

¹¹⁷ Intervju sa Drenom Pukom iz Sekretarijata CiviKos Platforme, 20.07.2011

II. Institucionalno uređenje za saradnju sa civilnim društvom

Trenutno, na centralnom nivou, postoje dve institucije kojim bi se trebalo podstaknuti građansko učešće i saradnja sa civilnim društvom, odnosno OCD-a. Ove institucije su: Odsek za Upis i Veze sa NVO-ima i Kancelarija za Dobro Upravljanje, o kojima će se govoriti u nastavku.

a. Kancelarija za Dobro Upravljanje u Kancelariji Premijera

Mandat

Kancelarija za Dobro Upravljanje (KDU) je osnovana prema Odredbi 2001/19 o Izvršnim Vlastima, dok je njen mandat i odgovornosti određeni ostalim relevantnim odredbama.¹¹⁸ Kancelarija se nalazi u sklopu Kancelarije Premijera (KPM), i funkcioniše od 200.2 godine sa ukupno sedam zaposlenih.

KDU ima mandat da nadgleda i savetuje Vladu u dobrom upravljanju, ljudskim pravima i jednakim mogućnostima. Još specifičnije, pod ovim mandatom, KDU izrađuje politike i izdaje smernice, pegledava vladine nacрте uredbi, savetuje i izrađuje preporuke za Premijera i Ministre, savetuje se sa javnošću i savetodavnim telima, promovise i povećava svest o međunarodnim standardima ljudskih prava, transparentnom upravljanju, rodnoj ravnopravnosti, jednakim mogućnostima, borbi protiv prevara i korupcije i ostalim načelima dobrog upravljanja i demokratije, te podstiče građane da učestvuju u upravljanju.¹¹⁹

Funkcionalnost

U okvirima ovog mandata, KDU je jedino telo centralne Vlade koje je odgovorno za učešće građana u upravljanju, odnosno učešću civilnog društva u pitanja upravljanja. Čak i u objavljenim dokumentima ove kancelarije se neprestano naglašava potreba za saradnjom sa civilnim društvom, i iskorištavanje stručnog znanja njenih organizacija.

Na primer, Izveštaj o primeni Strategije i Akcijskog Plana o Ljudskim Pravima u Republici Kosova (januar 2010. – decembar 2010.), pripremljen od strane KDU, navodi da *'Vlada treba podsticati i podržati saradnju sa nevladinim organizacijama, uzimajući u obzir koristi stručnosti koje je civilno društvo razvilo i kako bi se osiguralo da su projekti u skladu sa ciljevima Strategije o Ljudskim Pravima'*.

Ovo je takođe naglašeno od strane Generalnog Sekretara Kancelarije Premijera (KPM), koji je takođe i viši službenik KDU-a, koji kaže *'Mi smo otvoreni i spremni na saradnju, ali i civilno društvo mora biti proaktivnije i konstruktivnije. Ono takođe mora pružiti alternative, ne samo uputiti kritike'*.¹²⁰

---

¹¹⁸ Odredba UNMIK br. 2005/15 kojom se izmenjuje Odredba UNMIK br. 2001/19 o Izvršnim Telima Privremenih Institucija Samoupravljanja na Kosovu

¹¹⁹ Trendelinë Dreshaj, KDU, 20.07.2011

¹²⁰ Intervju sa Fitimom Krasniqi, Generalnim Sekretarom KPM, 18.04.2011

Ipak, nije puno učinjeno u tom pravcu. Razni predstavnici civilnog društva su do sada naglasili da KDU nije do kraja ispunila a svoj mandat, i da je više bila usmerena ka izveštavanjima o događajima/aktivnostima koje se obavljaju od strane jedinica/ministarstava, umesto da se bavi praćenjem primene izrađenih strategija, savetovanjem relevantnih ministarstava ili razvojem konkretne saradnje sa civilnim društvom putem izrade potrebnih dokumenata za promociju te saradnje. *'Često izveštaji koje izrađuje KDU nisu u skladu sa ciljevima strateških dokumenata'* tvrdi predstavnik organizacije 'Handikos'.¹²¹

Trenutno, većina sastanaka, konferencija i okruglih stolova se odražavaju samo formalno, bez ikakvih popratnih aktivnosti i primene preporuke koje proizlaze iz tih aktivnosti. Često se događa da KDU ne odgovara na pozive da učestvuje na konferencijama / radionicama i ostalim događanjima koja su organizovana od strane OCD-a. U stvarnosti, ova kancelarija trenutno više služi kao kancelarija preko koje se izveštava o određenim aktivnostima. Mnogi predstavnici civilnog društva misle da je to zbog postojećeg mandata KDU, koji je pre širok i nemoguć za ostvariti u postojeće osoblje kancelarije, bilo da je zbog nedostatka profesionalnih kapaciteta ili zbog jako malog broja zaposlenih.

Slična je situacija sa informacijama koje je objavio KDU, koje nisu zadovoljavajuće. Jedan izveštaj KDU-a naglašava da *'Centralne i lokalne institucije, moraju objaviti na njihovim internet stranicama strategiju i akcijski plan o ljudskim pravima u Republici Kosovo (2009-2011), i dodatno pripremiti program informisanja za sve civilne službenike o ciljevima strategije i njihovoj ulozi u njenoj primeni'*. Međutim, dovoljno je posetiti službene stranice ove kancelarije kako bi se utvrdilo da nikakve nove informacije nisu postavljene na njihovim internet stranicama od 2009. godine.¹²²

Saradnja sa civilnim društvom

Iako do sada KDU nema nikakav sveopšti dokument/strategiju za saradnju sa civilnim društvom, podaci iz kancelarije svedoče o mnogim primerima sektorske saradnje. Prema službenim podacima ove kancelarije¹²³, KDU je do sada saradivala sa civilnim društvom u izradi strategija i akcijskih planova kao što su: „Strategija i akcijski plan o ljudskim pravima u Republici Kosovo 2009-2011“; „Strategija i Nacionalni akcijski plan o pravima dece 2009-2013“; „Strategija o integraciji Roma, Aškalija i Egipćana 2009-2015“; #“Nacionalni akcijski plan za osobe sa invaliditetom 2009-2011“; „Strategija i akcijski plan protiv korupcije 2009 – 2011“; „Strategija i akcijski plan za reformu javne uprave 2007 – 2012“ itd.¹²⁴

Ova saradnja i učešće je uglavnom omogućeno od strane organizacija čija misija je direktno povezana sa delatnostima KDU-a, kao što su ljudska prava, rodna ravnopravnost, invalidnost, itd. Među organizacijama koje su saradivale sa KDU-om su: Down Syndrome Kosovo, Handicap Kosovo, Kosovski centar za Rehabilitaciju žrtava torture, Kosovsko udruženje gluhih, Udruženje slepih, Fondacija Zajedno, Handikos, itd. Bitno je napomenuti da je KDU takođe saradivala i sa mnogim međunarodnim organizacijama kao što su OSCE, UNICEF, Ambasada Italije, Italian Cooperation, Evropska Komisija,

---

¹²¹ Intervju sa Afrimom Maliqi, Handikos, 21.07.2011

¹²² [Kancelarija ta Dobro Upravljanje pri Kancelariji Premijer Kosova](#), pregledano 25.07.2011

¹²³ Različiti izveštaji, strategije /akcijski planovi, šesto mesečni izveštaji, itd. koji analizirani od strane autora ovog izveštaja

¹²⁴ Izveštaji dobiveni preko interneta od Trendeline Dreshaj, KDU, 21.06.2011

Kancelarija Visokog Komisionera za Ljudska Prava, Savet Evrope, EULEX, UNIFEM, kao i sa institucijom Ombudsmana. Te? organizacije pružaju finansijsku i tehničku pomoć za ovu kancelariju.

Gore navedene organizacije takođe rade na više međuministarskih mehanizama, upravnih odbora, komisija i radnih grupa, kao što je Nacionalni savet za lica sa invaliditetom, Odbor za prava deteta, Međuinstitucijski upravni odbor za primenu kosovskog akcijskog plana za integraciju Roma, Aškalija, i Egipćana 2009 – 2015 itd.

Jedan od primera ove saradnje jeste uključenje predstavnika civilnog društva u Međuinstitucijski Upravni Odbor, koji predstavlja mehanizam za koordinaciju i nadgledanje primene Akcijskog Plana iz Strategije o Integraciji zajednica RAE-a. Ovaj odbor ima ukupno 11 članova, od čega je osam predstavnika vladinih tela i ministarstava i tri predstavnika civilnog društva iz REA zajednice.

Njihova selekcija je obavljena putem otvorenog konkursa, u kojem su se zainteresovane organizacije prijavila prema kriterijima koje je odredila KDU. Selekcija je obavljena od strane Komisije za rocenu, u kojoj se nalaze i predstavnici civilnog društva.¹²⁵ Bitno je spomenuti da je Kosovska Fondacija za otvoreno društvo, koje predstavlja civilno društvo u ovoj komisiji, bila uključena u ovom odboru zato što je pružila najveću podršku tokom celog procesa u izradi strategije i akcijskog plana, isto tako kao što u partnerstvu sa Vladom izrađuje nekolicina ostale strateške dokumente.

Iako zvanični izveštaji pokazuju jako pozitivnu saradnju, civilno društvo često tvrdi da ovi mehanizmi nemaju kontinuirane aktivnosti. *'Nacionalni savet za lica sa invaliditetom, koji je osnovan 2006. godine, trenutno nije u funkciji. Ovo je rezultat neefikasnog rada i nedoslednosti aktivnost KDU-a'* tvrdi jedna od NVO-a koja je uključena u ovaj proces.¹²⁶

Kada se radi o pitanju predstavljanja civilnog društva, autori ovog izveštaja nisu mogli odrediti proceduru selekcije, čime je porasla briga o nedostatku specifičnih pravila prema kojim bi kancelarija trebala da saraduje sa OCD-om u specifičnim procesima za koje se odgovorni. Zabrinjavajuće je i udvostručenje polja/pitanja sa kojima se bavi KDU i druge institucije.

Postoje mnoge aktivisti civilnog društva koji naglašavaju potrebu za restrukturiranjem i redefinisanjem mandata ove kancelarije. Ovo je posebno naglašeno kada se uzima u obzir činjenica da su nova javna tela osnovana za ista polja u koja se pokrivaju mandatom KDU, kao što je Agencija za radnu ravnopravnost; Jedinica za ljudska prava u okviru ministarstava, Agencija protiv korupcije ili Kancelarija za pitanja zajednica.

Ovo je potvrđeno i od strane Generalnog sekretara KPM-a, koji ističe da će *'postojeći mandat KDU-a trajati do 2013. Nakon toga će biti potrebno restrukturiranje ili potpuna izmena mandata, zavisno od okolnosti'* - dodajući da se *'treba pružati više podrške promociji saradnje sa civilnim društvom'*.¹²⁷

---

¹²⁵ KPM-KDU, godišnji izveštaj o Akcijskom Planu Strategije Integracije Zajednica REA u Republici Kosova, Jan-Dec 2009-2015, st.12

¹²⁶ Intervju sa Afrimom Maliqi, Handikos, 21.07.2011

¹²⁷ Intervju sa Fitimom Krasniqi, Generalnim Sekretarom KPM, 18.04.2011

Zadnje, ali ne manje bitno, KDU je takođe odgovorna za *'podsticanje učešća građana u vlasti'*¹²⁸, što znači da je ova kancelarija primorana biti proaktivna u vezi opšteg učešće građana, i ne ograničiti se samo na ljudska prava, manjine i rodna pitanja. Iako je u ovim sektorima donekle bila aktivna, pitanje građanskog učešća izgleda da uopšte nije adresirano. Zbog toga što je smeštena pri Kancelariji Premijera i odgovorna Vladi, nedostatak primene ovog dela mandata stvara potpuni vakum u vladinim politikama za građansko učešće i u opštem radu vlade.

b. Odsek za upis i veze sa NVO-ima

Mandat

Odsek za Upis i Veze sa NVO-ima (Odsek za NVO), pri Ministarstvu Javne Uprave, upravlja politikama koje se bave opisom i koordinacijom sa NVO-ima. Ovaj odsek je najpre osnovan kao Kancelarija za NVO pri UNMIK administraciji¹²⁹, nakon čega je u martu 2005. postala Odsek. Trenutno, Odsek za NVO je organizovan u dve divizije: Divizija za upis NVO-a i Divizija za izveštavanje i nadgledanje.

Divizija za upis NVO-a zvanično ima mandat da se bavi prijavama za upis NVO-a, proceni zahteve za upis i zahteve NVO-a za dobivanje statusa korisnika javnih povlastica, dok Divizija za izveštavanje i nadgledanje NVO-a putem pregleda godišnjih izveštaja NVO-a i finansijskih obračuna, nadgleda da li NVO poštuju njihove statute i da li surađuju sa bitnim institucijama.

Specifičnije, Odsek za NVO prima i analizira zahteve za upis NVO-a, razmatra zahteve za status korisnika javnih povlastica, prima i analizira godišnje izveštaje uz finansijski obračun NVO-a, nadgleda aktivnosti NVO-a kako bi se procenilo da li poštuju njihove statute i ostale zakone i daje preporuke za njihovo poboljšanje, saraduje sa relevantnim institucijama i donosi odluke o upisu NVO-a, ukidanju statusa korisnika javnih povlastica i ispis NVO-a¹³⁰.

Funkcionalnost i saradnja sa ostalim javnim institucijama

Trenutno, Odsek za NVO ima 11 zaposlenih, svi su visoko obrazovani i imaju dugo iskustvo u radu u ovom odseku. Zvanično, jedan od njih je zadužen za veze sa NVO-ima, iako prema direktoru Odseka za NVO *'svi zaposleni, na neki način, su svaki dan u kontaktu sa NVO-ima, putem informativnih sastanaka'*.¹³¹ S druge strane, predstavnici civilnog društva tvrde suprotno, zbog nedostatka ranijeg iskustva osoblja Odseka za NVO u radu sa NVO-ima ili u NVO-u, ono nema potrebno znanje za saradnju sa NVO-ima ili drugim javnim institucijama.

Naši podaci ukazuju da Odsek za NVO nema posvećeno osoblje koje radi na vezama sa NVO kada se radi o profilu rada. Postoji jasna potreba za povezivanjem sa drugim vladinim kancelarijama, posebno sa Poreznom upravom, Carinskim vlastima i za razmenom podataka o broju upisanih NVO-a,

---

¹²⁸ Iz zvaničnog mandata KDU

¹²⁹ UNMIK Uredba 1999/22, http://www.unmikonline.org/regulations/1999/re1999_22.htm, pregledano 8.07.2011

¹³⁰ [Ministarstvo Javne Uprave Republike Kosova](#)

¹³¹ Intervju sa Bajramom Kosumi, Odsek za NVO-MJU, 8.07.2011

---

ažuriranju statusa korisnika javnih povlastica itd. Međutim, te veze se odražavaju ad hok, pošto nema osoblja koje je posvećeno radu na tome¹³².

Na primer, postoji saradnja sa Poreznom Upravom, iako ne neophodno redovna i institucionalizovana. Odsek za NVO nastoji kontaktirati zadnje pomenute obično o proceduri dobivanja fiskalnog broja, ažuriranja Statusa Korisnika Javnih Povlastica ili kako bi proverio da li su NVO ispunile njihove porezne obaveze. Mora se napomenuti da Porezna Uprava češće komunicira sa Odsekom za NVO uvezi specifičnih organizacija koje su upisane kao NVO, kao što su mikrofinansijske institucije ili privatne obrazovane institucije. Što je većinom zbog znatno većeg prihoda ovih organizacija.¹³³

S druge strane, saradnja sa Carinskim vlastima se odvija prema potrebi. Ovo vredi posebno kada Odsek za NVO mora proveriti validnost i primenu Statusa korisnika javnih povlastica kod NVO. Osim toga, izgleda da ne postoji stalni i institucionalizovani odnos između te dve kancelarije.¹³⁴

Kada se radi o saradnji sa kancelarijama pri Ministarstvu javne uprave, Odsek za NVO se prevashodno savetuje sa Pravnim odsekom. Primetili smo povećanje ove saradnje, na primer, tokom procesa iz 2010. za izmenu Zakona o NVO, pri čemu je Pravni odsek preuzeo ključnu ulogu u vladinoj radnoj grupi.

Funkcionalni pregled i institucionalni ustroj ministarstava (FRIDOM), usvojen od strane Vlade Kosova 2009. godine, je pronašao puno nedostatka u radu Odseka za NVO. Njihovi rezultati pokazuju da je odsek pristran u njegovoj ulozi u upisu i ispisu. Dok funkcije povezivanja i nadgledanja su ili zanemarene ili se obavljaju od strane drugih vladinih odseka ili institucija. Preporuka FRIDOM izveštaja je da se ovaj Odsek rasformira i da se njegove funkcije podele između ostalih ministarstava.¹³⁵

Svakako da postoji logika u ovim preporukama, i njihova primena bi najverovatnije poboljšala efikasnost službe za NVO. Međutim, takve drastične preporuke bi imale smisla i bile uspešno primenjene kada bi postojao opšti pregled svih ministarstava kojih se ovo tiče i kada bi se to radilo uz vladinu politiku saradnje sa civilnim društvom. Činjenica da Ministarstvo Javne Uprave nije uzelo u obzir preporuke FRIDOM-a o rasformisanju Odseka za NVO, pokazuje da još uvek ne postoji volja za takve opšte promene.

U nastavku, jedan od izazova za Odsek NVO ostaje potrebna kooperacija sa pravnim institucijama, posebno kada ovaj Odsek nailazi na ilegalna dela NVO-a, koja su uglavnom vidljiva u finansijskim izveštajima koje NVO-i dostavljaju ovom odseku. Iako na mnogim konferencijama predstavnici Odseka za NVO ukazuju da slučaje kršenja zakona od strane NVO, ne prosleđuju nekom odgovornom telu, osim Poreznoj upravi i carinama.

---

¹³² Istraživanje sa osobljem Odseka za Upis i Veze NVO, Priština, 12 maj 2010 (obavljeno od strane CIVICUS Civil Society Index na Kosovu)

¹³³ Istraživanje sa osobljem Porezne Uprave, Priština, 23 april 2010 (obavljeno od strane CIVICUS Civil Society Index na Kosovu)

¹³⁴ Istraživanje sa osobljem Carinske Uprave, Priština, 11 maj 2010 2010 (obavljeno od strane CIVICUS Civil Society Index na Kosovu)

¹³⁵ <http://www.fridomks.org/media/101e%20MPS.pdf>

Saradnja sa civilnim društvom

Odsek za NVO služi kao glavna tačka kontakta za upis NVO-a i, barem u teoriji, koordinaciju sa vladinim telima. Zakon o slobodi udruživanja u NVO (takođe se spominje i kao Zakon o NVO), koji je usvojen i stupio na snagu u februaru 2009., uređuje funkcionisanje ovog sektora i služi kao zakonska osnova za funkcionisanje ovog tela. Iako se ovaj zakon nalazi u procesu izmene, neće biti ključnih primena u ulozi i nadležnostima Odseka NVO u nacrtu koji je Vlada usvojila u julu 2011.

Prema anketi stanovništva Indeksa civilnog društva CIVICUS za Kosovo, samo 16.5 procenata NVO-a ima redovne kontakte sa ovim odsekom, dok 49.5 procenata NVO-a ima samo povremene kontakte. Kada su upitani o razlozima tih kontakata, 81.8 procenata NVO-a je izjavilo da se ti kontakti održavaju samo zvanično (upis i iznošenje godišnjih izveštaja), dok je 5.7 procenata upitanih reklo da je kontakt između Odseka i NVO-a iniciran od strane Odseka za NVO.¹³⁶ Ovi podaci potvrđuju da je Odsek za NVO najviše usmeren ka upisu NVO-a i jako malo se bavi vezama sa NVO-ima.

Trenutno, više od 6,260 NVO-a je upisano pri ovom odseku. U odgovoru na naše zanimanje o nivou kontakta sa NVO-ima, Odsek za NVO je potvrdio da se svaki mesec upiše 20-25 novih NVO-a, dok je samo tokom jula 2011. godine upisano 60 novih NVO-a. Od ukupnog broja upisanih NVO-a, njih 245 ima tatus korisnika javnih povlastica. Kada se radi o izveštaju, tokom 2009. godine, 212 NVO-a je predalo finansijski izveštaj. Od ovog broja, njih 132 su imale status Korisnika javnih povlastica, dok su ostale delovale volonterski.

Zbog neredovne predaje finansijskih izveštaja, 60-70 NVO-ima je ukinut Status korisnika javnih povlastica tokom 2010., dok isto vredi i za još 40 NVO-a tokom 2011. godine.¹³⁷ Organizacije, kao što je pokret FOL¹³⁸, iako ne poseduju sertifikat o Statutu korisnika javnih povlastica, su dobrovoljno odlučile predati finansijski izveštaj Kosovskoj poreznoj upravi. Organizacije koje imaju Status korisnika javnih povlastica, kao što je Kosovska fondacija za otvoreno društvo (KFOS)¹³⁹, ili Centar za zagovaranje obuku i resurse (ATRC¹⁴⁰), su podnele finansijske i narativne izveštaje i izveštaj revizije Odseku za NVO kao što je previđeno zakonom¹⁴¹.

I pored velikog broja upisanih NVO-a, ovaj broj ne pokazuje pravi broj aktivnih NVO-a. Delimični razlog za to jeste u tome što Odsek za NVO još uvek nije izradio mehanizam za kategorizaciju NVO-a prema njihovom statusu, npr. aktivnih u odnosu na pasivne, ili upisanih u odnosu na ispisane. Šta više, Porezna uprava je nedavno završila proces izdavanja fiskalnih brojeva svakom NVO-u koji je aktivan i koji plaća porez. Ovo je još veći podsticaj Odseku NVO za jačanje saradnje sa Poreznom administracijom, pošto bi to omogućilo jasniji pregled aktivnosti NVO-a na Kosovu. Potreba za pouzdanim podacima o NVO-ima koji su aktivni je naglašena od više intervjuisanih osoba, koji kažu da se bez podataka o veličini civilnog društva ne mogu izraditi i primeniti politike u ovom sektoru.

---

¹³⁶ CIVICUS Indeks civilnog društva za Kosovo, mart 2011, KCSF

¹³⁷ Intervju sa Bajramom Kosumi, DRNOJQ, 8.07.2011

¹³⁸ www.levizjafol.org

¹³⁹ www.kfos.org

¹⁴⁰ www.advocacy-center.org

¹⁴¹ CIVICUS Indeks Civilnog Društva za Kosovo, mart 2011, KCSF – Studija

---

Procedura upisa se i dalje obavlja mehanički, što stvara zakašnjenja i frustracije na obe strane¹⁴². Dalje, naglašena je obuka osoblja Odseka za NVO u IT sektoru i sistemu upisa preko interneta. Prošlo je gotovo dve godine otkad je USAID program za civilno društvo, primenjen od strane Instituta za održive zajednice (ISC), finansirao i pokrenuo sistem upisa preko interneta za Odsek za NVO, koji bi pomogao osoblju u pružanju efikasnijih elektronskih podataka za njihove klijente. Ipak, odsek se i dalje ne odlučuje za njegovo korišćenje, i mora biti podstaknut da konačno zakorači u upis i komunikaciju preko interneta sa NVO-ima.

Jasno je da aspekt povezivanja Odseka NVO ne funkcioniše i da njegova misija se ne primenjuje u potpunosti. U stvari, za mnoge NVO-e, ovaj odsek se smatra kancelarijom u kojoj se upisuju i šalje finansijske izveštaje, nakon čeka gotovo da nema obostrane komunikacije.¹⁴³ Drugi misle da Odsek za NVO nema jasan koncept o civilnom društvu i da ima jako ograničen pristup u ovom sektoru.¹⁴⁴

Gotovo svi aktivisti civilnog društva koji su intervjuisani se slažu da outreach ne podrazumeve samo metode ažuriranja upisa. Ono znači odlazak na teren i bolje upoznavanja NVO-a u svim regijama Kosova. Na taj način, uloga Odseka za NVO bi bila konkretna i njegov rad i aktivnosti bi bile vidljivije civilnom društvu. Povezivanje i outreach su osnovne metode povećavanja interakcije, ali što je bitnije umanjuju obostrano nerazumevanje i skepticizam jednih prema radu drugih. Ipak, mora se voditi računa da takve posete ne predstavljaju nadgledanje programskih aktivnosti; ideja je u jačanju partnerstva, dok bi Odsek za NVO čak preuzeo ulogu u promovisanju prava i interesa NVO-a.

Ova potreba postaje još jača kada se govori o manjinskim NVO-ima. Jedna srpska NVO, koja je intervjuirana u okviru ovoga, nije tokom devet godina njihovog postojanja imala posetu iz odseka. Iako posete same po sebi ne bi bile ključne, uloga Odseka za NVO u koordinaciji i outreachu se mora promovisati, kako bi se NVO bolje upoznale sa njenim radom. Manjinske NVO posebno trebaju podršku i podatke o pravnim okvirima na Kosovu, i ova podrška može doći putem outreacha iz odseka¹⁴⁵. Ostale studije o srpskoj i ostalim manjinama na Kosovu su dovele do sličnih zaključaka; konkretno, glavni prepoznati problemi su: nedostatak saradnje sa vladinim institucijama; poteškoće u proceduri upisa i pristupa Odseku za NVO; nedostatak znanja i pristup zakonima koji uređuju rad NVO-a.¹⁴⁶

---

¹⁴² CIVICUS Indeks Civilnog Društva za Kosovo, mart 2011, KCSF – Studija

¹⁴³ Intervju sa Udrugom 'Norma', 04.04.2011

¹⁴⁴ Intervju sa Shjipe Pantina, QPA, 19.05.2011

¹⁴⁵ CIVICUS Indeks Civilnog Društva za Kosovo, mart 2011, KCSF – Studija

¹⁴⁶ Institut za Održive Zajednice (ISC) *Pregled Civilnog Društva Kosovskih Srba*, maj 2009

III. Institucionalno uređenje za saradnju sa civilnim društvom na lokalnom nivou institucija (dobra i loša iskustva)

Postojeći pravni okvir za lokalnu upravu, kao što je Zakon o lokalnoj samoupravi i opštinski statuti i uređenja omogućuju javne sastanke, javno informisanje i konsultacije, pravo na peticiju, građanske inicijative i lokalni referendum. Dalje, Zakon o lokalnoj samoupravi omogućuje osnivanje Sektorskih aavetodavnih odbora u okviru skupština opština, kako bi se osiguralo učešće građana u procesu donošenja odluka. Članovi tih odbore su građani i predstavnici NVO-a, dok ti odbori mogu podneti predloge, obavljati istraživanja i pružati mišljenja o inicijativama Skupštine Opštine.¹⁴⁷

U praksi, iako ne postoje konkretni mehanizmi, strategije ili sporazumi o saradnji, saradnja između lokalne vlasti i civilnog društva je očito nešto bolja, više fokusirana i otvorenija nasprem centralnog nivoa. Naravno, saradnja je različita u različitim opštinama. Na primer, Opštinska uprava u Đakovici je zaposlila opštinskog službenika koji radi samo na saradnji sa civilnim društvom.¹⁴⁸

Sa druge strane, postoje neke opštine koje su potpuno zatvorene prema civilnom društvu i NVO-a zbog toga što ih potonji kritikuju. Veliko pitanje predstavlja i krajnje ograničena ili potpuni nedostatak saradnje između srpskih NVO-a i institucija, i na centralnom i na lokalnom nivou. Prema predstavnicima Centra za Mir i Toleranciju, jedina saradnja sa lokalnim nivoom je uspostavljena sa nedavno osnovanom opštinom Ranilug.¹⁴⁹

Kako bi se pokazao pravi nivo saradnje između civilnog društva i lokalnih vlasti istražili smo pozitivne i negativne primere. Pozitivna iskustva su se pokazala u Opštini Peć kao jedna od opština koja ima najbolju saradnju sa civilnim društvom, dok je suprotni primer iz Opštine Priština, koja je izgleda zatvorena prema civilnom društvu.

---

¹⁴⁷ [Službeni List Republika Kosova o Zakonu o Samoupravi](#), www.gazetazyrtare.com 27.11.2011

¹⁴⁸ Musa Kurhasku, Opštinski Službenik za Saradnju sa Civilnim Društvom, Opština Đakovica, radionica TACSO 'Institucionalno uređenje za saradnju sa civilnim društvom – lokalni nivo' organizovano u gradu Peć, 13.07.2011

¹⁴⁹ Intervju preko interneta sa Centrom za mir i toleranciju, 27.07.2011

---

a. Zajedničko kretanje na putu 'iznad nule'

Opština Peć predstavlja dobar primer dobre primene zakona o odredbi koje se odnose na saradnju sa civilnim društvom. Skoro svaka direkcija/kancelarija, ali i sadašnji gradonačelnik Peći, ima korisnu i otvorenu saradnju sa organizacijama civilnog društva iz ove regije.

Proces uspostavljanja takvih konstruktivnih odnose između dveju strana u ovoj opštini nije bio lak. *'Imali smo velike poteškoće u načinu otvaranja komunikacije i uspostavljanja dobre saradnje sa opštinskim strukturama'* – kaže Izvršni Direktor NVO-a Syri i Vizionit iz Peći.¹⁵⁰ To je bilo tako uglavnom zbog toga što neposredno nakon sukoba na Kosovu nije bilo nikakve pravne infrastrukture za takvu saradnju, ali nije bilo ni znanja o konceptu i ulozi civilnog društva. Civilno društvo je moralo uložiti puno napora i obaviti puno aktivnosti kako bi se povećala svest i pružalo dovoljno podataka o njegovoj ulozi i njenim ciljevima.

Prema nekim predstavnicima civilnog društva, stvari sada stoje puno bolje, iako i dalje postoji potreba za poboljšanjem znanja o konceptu i ulozi civilnog društva, kod obe strane. Trenutno, sva vodeća tela u opštini su veoma kooperativne i spremna se uključiti u akcije. Predstavnici civilnog društva su pozvani na skoro sve sastanke na kojima se raspravlja o temama od javnog interesa, kao što su izrade uredbi, strategija, prostornog planiranja i ostalo. Opština je takođe uključila predstavnike civilnog društva u neke odbore i komitete, kao punopravne članove. Opština ima i Kancelariju lanova skuštine, u kojoj se odražavaju sastanci sa građanima. Civilno društvo je pozvano i u Savetodavne odbore. Općenito, stvorene su pozitivne strukture za saradnju sa civilnim društvom.

U postizanju toga, OCD i ove opštine su imale veoma konstruktivni pristup, neprestano su radile i pružale alternative. Jedan od njihovih predstavnika je rekao *'često se događa da kritikujemo opštinske vlasti, svaki put kada se ne slažemo se njihovim politikama ili odlukama, ali općenito smo dosta kooperativni i pružamo informacije, iskustvo i konkretne alternative'*.¹⁵¹

Vredi spomenuti neke od konkretnih slučajeva takva saradnje: pomoć koju je civilno društvo pružilo u određivanju problema i uključenje etničkih manjina u obrazovni sistem; i poziv koje su NVO, koj se bave okolinom, dobile da sa Direkcijom za javne usluge raspravljaju o pitanjima životne sredine u opštini. Slično tome, Direkcija za Prostorno Planiranje uvek poziva civilno društvo da učestvuje na javnim sastancima na kojima se govori o prostornom planiranju u opštini.¹⁵²

Još jedan dobar primer saradnje se dogodio tokom izrade Opštinske strategije za REA zajednicu, u kojoj su opština, zajednica RAE i civilno društvo zajednički radili u celom procesu. Isto se dogodilo i u Opštinskom savetu zajednica, u kome je opština pozvala civilno društvo da pripremi godišnji plan ovog tela, zbog njihovog većeg iskustva u ovom pitanju. Kako bi dalje doprinela u ovom pitanju, Opština Peć

---

¹⁵⁰ Veton Mujaj, NVO 'Syri i Vizionit', Radionica TACSO 'Institucionalna uređenja ta saradnju sa civilnim društvom – loklani nivo' organizana u Peći, 13.07.2011

¹⁵¹ Intervju sa Naserom Lajqi, NVO 'Syri i Vizionit', 28.04.2011

¹⁵² Naim Sahiti, SO. Peć, Direktor Direkcije Javnih Službi.-Opština Peć, NVO 'Syri i Vizionit', TACSO 'Institucionalna uređenja ta saradnju sa civilnim društvom – loklani nivo' organizana u Peći, 13.07.2011

---

svake godine finansijski podržava organizacije civilnog društva kako bi one pružale dodatni input i podatke za ove strategiju.

I pored konstruktivnih odnosa između dva sektora, postoje neki predstavnici civilnog društva koji smatraju da ne moraju da ozvaniče ovu saradnju, kako bi se izbegla *'prevelika birokratija'*. Ostali smatraju da se ova saradnja mora ozvaničiti pravnim aktom, bilo putem memoranduma, strategije ili opštinskim zvaničnikom za saradnju. Oni smatraju da će takav akt služiti kao sredstvo uređenja osnovnih elemenata ove saradnje, ulogu i odgovornosti svih strana, kao i pitanje finansijske podrške za NVO.

Direktor Direkcije Javnih Službi u Peći takođe deli ovo mišljenje, rečima da *'i pored dobre saradnje, postoji potreba za veći dijalog i partnerstvo, kao i za postizanje konsenzusa o unapređenju i ozvaničenju ove saradnje. Još uvek postoje određena pitanja koja nisu dobro uređena, kao što je finansijska podrška za NVO'¹⁵³*. Još jedan element koji je spomenut u korist ozvaničenja saradnje jeste osnivanje formata saradnje koji neće zavisiti samo od dobre volje sadašnjeg gradonačelnika i civilnih službenika, već će se primeniti isti principi kada se bude promenila opštinska administracija.

Uglavnom, saradnja između civilnog društva i lokalnih vlasti u Opštini Peć se smatra jako dobrim primerom za druge opštine. Ipak, i pored dobre saradnje, obe strane moraju pronaći potrebne načine na koje će nastaviti dijalog i partnerstvo kako bi i dalje unapredile ovu saradnju.

---

¹⁵³ ibid

---

b. Odvojeno kretanje na putu 'iznad nule'

Za razliku od Peći, Opština Priština ne predstavlja najbolji primer saradnje sa civilnim društvom. Trenutno, predstavnici civilnog društva i neki članovi Skupštine Opštine smatraju da su vladajuće opštinske strukture *'zatvorene prema javnosti i da ne saraduju sa civilnim društvom'*.¹⁵⁴

Najbolji primer koji ilustrira tu 'zatvorenost' jeste zabrana pristupa civilnom društvu i medijima na sastancima Odbora za politike i finansije. Ovo se događa i pored činjenice da član 5 Odredbe o transparentnosti Opštine Priština obavezuje da sastanci ovog odbora budu otvoreni za javnost, uz izuzetke kada predsedavajući odluči drugačije, zbog specifičnih razloga koji su navedeni u Zakonu o lokalnoj samoupravi.¹⁵⁵ Prema Članu 45 Zakona o lokalnoj samoupravi, sastanak može biti zatvoren za javnost ako se proceni da se može uticati na javni red ili prouzrokovati nasilje; ako se na otvorenom sastanku budu objavili poverljivi podaci ili dokumenti; kada se raspravlja o specifičnim sudskim slučajevima, itd. Dok u slučaju donošenja takve odluke, Opština o tome mora obavestiti javnost.¹⁵⁶

U ovom specifičnom slučaju, zakoni i odredbe o ovim pitanjima nisu poštovani. Tokom cele 2010. godine, NVO-iji Incijative za Napredak (INPO¹⁵⁷) – koja nadgleda rad Skupštine Opštine i ostalih opštinskih tela – je ograničen pristup na sastanku Odbora za politiku i finansije, bez ikakvog zvaničnog, pravnog ili proceduralnog obrazloženja.¹⁵⁸ Obrazloženje odluke opštinskih zvaničnika je glasilo da *'INPO nije moglo prisustvovati ovim sastancima zbog toga što su se na njima raspravljala budžetska pitanja, i zato što prostorija nije bila dovoljno velika da se smeste svi učesnici.'* Na naše zanimanje o zvaničnoj odluci o ovome, odgovoreno je da *'nema zvanične pisane odluke kojom bi se javnost obavestila da su ti sastanci zatvorenog tipa'*.¹⁵⁹

INPO je uspeo učestvovati na ovim sastancima tek nakon insistiranja dužih od godinu dana, putem mnogih kanala i zvaničnih žalbi koje su uputili Ministarstvu lokalne samouprave i Ombudsmanu. Njihov izvršni direktor deo krivice za ovo takođe baca na Ministarstvo Administracije lokalne samouprave (MALS), koja je trebala ranije reagovati, pošto je ono nadređeno opštinama. Ovo pokazuje da ministarstvo na radi najbolje u nadgledanju primene zakona na lokalnom nivou.¹⁶⁰

Još jedan slučaj koji dokazuje nedostatak volje Opštine Priština da saraduje i da uključi civilno društvo u proces izmene Opštinskog statuta, zbog kojeg se civilno društvo uglavnom ostavlja izvan Savetodavnih odbora. Prema HANDIKOS-u, tokom prethodnog mandata, ova organizacija je imala pet predstavnika koji su učestvovali u pet različitih odbora: javnih službi, zdravstva, obrazovanja, sporta i prostornog planiranja. Prema novom Statutu i odredbama, članovi ovih komiteta mogli bi biti samo članovi Skupštine Opštine, uz objašnjenje da ne postoji dovoljno sredstava za druge predstavnike.¹⁶¹

---

¹⁵⁴ Intervju sa Shemi Veseli, članom Skupštine Opštine Priština, 04.05.2011

¹⁵⁵ [Odredba o transparentnosti, Član 5 \(5.1-5.2\), Opština Priština, http://kk.rks-gov.net/prishtina/](http://kk.rks-gov.net/prishtina/)

¹⁵⁶ [Zakon o lokalnoj Samoupravi, http://www.assembly-kosova.org/](http://www.assembly-kosova.org/)

¹⁵⁷ www.inpo-ks.org

¹⁵⁸ Članak 'INPO-ja nuk e fal mungesën e deritashme të transparencës së KPF-së', Koha Ditore, 24.06.2011

¹⁵⁹ Intervju sa Kancelarijom Skupštinske Sslužbe, Opština Priština, 03.05.2010

¹⁶⁰ Avni Bytyci, INPO- govornik na 'Stručnom okruglom stolu o najboljim građanskim praksama', organizovanog od strane KCSF, 12.05.2011

¹⁶¹ Intervju sa Mehreme Llumnica, HANDIKOS, 13.04.2011

Ovo su samo neke od primera koji navode na to da je ova opština zatvorena. Nivo znanja o ulozi civilnog društva je veoma nizak u ovoj opštini, kao i u mnogim drugim. Još uvek ima javnih službenika koji ne mogu razlikovati organizacije civilnog društva od javnih institucija i međunarodnih misija. Kada su skupštinski zvaničnici upitani o tome koje domaće NVO učestvuju na sastanku Odbora za zajednice¹⁶², oni su odgovorili: OEBS, KFOR, Ministarstvo za povratak i zajednice...!

Što se tiče informisanja javnosti ili civilnog društva, ne može se puno reći. Gotovo sve opštine imaju Opštinske zvaničnike za odnose sa javnošću, i oni su odgovorni da obaveste javnost o opštinskim politikama i aktivnostima. Funkcije adekvatne administrativne strukture se mogu obaviti od strane jednog zvaničnika sa više funkcija, ili više zvaničnika sa jednom funkcijom.¹⁶³

U slučaju Opštine Priština, Kancelarija za javne odnose u stvari ne služi javnosti, kako tvrdi jedan od članova Skupštine opštine, koji kaže *'ova kancelarija služi samo za vladajuće strukture na vlasti, ali nikome drugome. U stvarnosti, ona je potpuno zatvorena za ostale. Nekoliko javnih sastanaka koje odražavamo služe samo za evidenciju njihovog održavanja, dok se podaci i dokumenti prekasno objavljuju na službenim internet stranicama opštine'*¹⁶⁴.

Slično tome, opština nema nijednog zvaničnika ili kancelariju koja se bavi civilnim društvom, i ne vodi se nikakva rasprava o organizacijama civilnog društva. Pozivnice se šalju samo onim NVO-ima za koja su čuli, iako često nitko nije ni pozvan. Jedan od zvaničnika ove opštine kaže *'mi se ne bavimo toliko sa NVO-ima. One nisu aktivne i ne odazovu se kada ih zovemo.'*¹⁶⁵

Predstavnici civilnog društva kažu da i kada su bili pozvani od strane opštine, rasprave i sastanci su bili samo formalni, bez ikakvog ozbiljnog i doslednog pristupa. Oni uzimaju za primer neslužbeni sastanak koji je organizovala Opština Priština, sa ciljem jačanja saradnja sa civilnim društvom. Prema njima, opština je pozvala samo neke nepoznate i neaktivne NVO-e, dok verodostojne i aktivne NVO-e nisu opšte pozvane. Što se prema njima događa zato što ne postoji interes sa saradnju, te da se takve rasprave održavaju samo formalno¹⁶⁶.

Ipak, postoje neke organizacije koje imaju kontakata i sarađuju sa opštinskim vlastima, iako ne redovno. Ovo je potvrdio i izvršni direktor HANDIKOS-a, koji kaže da *'s vremena na vreme imamo kontakta i sastanke sa vodećim strukturama Opštine Priština. Ipak, ranije smo imali više kontakata nego sada.'*¹⁶⁷

Ovaj proces takođe se mora unaprediti i kod civilnog društva. Trenutno, nijedna od strana na obavlja svoju funkciju do kraja. Civilno društvo nije veoma aktivno, kao što je jedan opštinski zvaničnik rekao

---

¹⁶² Ovaj službenik je procenio da je ovo odbor za koji su NVO više zainteresovane

¹⁶³ [Odredba o Vladinoj Službi Javne Komunikacije, Član 14](http://www.krveministri-ks.net/repository/docs/RREGULLORE_03_2011_PER_SHERBIMIN_E_KOMUNIKIMIT_OEVERITAR_ME_PUBLIKUN.pdf), pregledano 03.05.2011

http://www.krveministri-ks.net/repository/docs/RREGULLORE_03_2011_PER_SHERBIMIN_E_KOMUNIKIMIT_OEVERITAR_ME_PUBLIKUN.pdf, pregledano on 03.05.2011

¹⁶⁴ Intervju sa Shemsi Veseli, članom Skupštine Opštine Priština, 04.05.2011

¹⁶⁵ Intervju sa Kancelarijom skupštinske službe, Opština Priština, 03.05.2010

¹⁶⁶ Intervju sa Naime Sherifaj- Centar za zaštitu žena i dece (QMGF), 07.04.2011

¹⁶⁷ Intervju sa Afrim Maliqi, HANDIKOS, 21.07.2011

'INPO je jedina NVO koja nadgleda rad Opštine Priština. Nemam podataka da je bilo koja druga NVO aktivna u ovom planu'¹⁶⁸.

Ovo je potvrđeno i od strane jednog člana Skupštine opštine koji je izjavio da je *'tokom ranijih godina bilo više aktivnih NVO-a koje su imale projekte nadgledanja rada opštinskih vlasti'*. On dodaje da je *'jedan od razloga za to u tome što opština ne pruža mogućnosti za saradnju. Obe strane moraju pokazati više i više raditi zajedno'¹⁶⁹.*

---

¹⁶⁸ Intervju sa Kancelarijom Skupštinske Službe, Opština Priština, 03.05.2010

¹⁶⁹ Intervju sa Shemi Veseli, članom Skupštine Opštine Priština, 04.05.2011

IV. Zaključici i Preporuke

U demokratskom društvu, javne institucije su samo jedan od aktera koji doprinose poboljšanju 'javnih dobara'. Ostali sektori takođe imaju svoju ulogu u poboljšanju društva. Građani, kao krajnji nosioci vlasti, moraju pronaći alternativne načine kako bi se oglasili i doprineli opštem razvoju zajednice, opštine i države. Kao najorganizovaniji oblik građanske inicijative, civilno društvo je ključni element u osiguranju potpune funkcionalnosti demokratije i uzimanja u obzir različitih grupa i dionika tokom donošenja odluka. Izborom demokratskog sistema vlasti, Kosovo je usvojilo razne nivoe ustavnih i zakonskih odredbi kojima se osigurava da je to obaveza za sve one koji su deo sistema.

Istražujući kako se kosovske institucije suočavaju sa ovom obavezom putem osnivanja odgovarajućih institucija i mehanizama za postizanje ovih prava, može se zaključiti da se uzdiglo 'iznad nule'. Određene institucije su osnovane i napravljeni su pozitivni koraci od početka osnivanja institucija na Kosovu. Kao početna tačka saradnje između države i civilnog društva, ovo se može smatrati zadovoljavajuća. Ipak, prošla je skoro jedna decenija otkad ovi početni koraci nisu nastavljeni dalje i došlo je do vrlo ograničenog napretka, zbog čega je stanje jedva 'iznad nule'.

Kretanje dalje sa ove tačke je teško ali neophodno. Javne vlasti i civilno društvo imaju svoje uloge i odgovornosti i svi to moraju poštovati. Priznavanje odgovarajućih uloga predstavlja osnovni preduslov ako se želi postići opšti dijalog i saradnja u korist onih koje svi predstavljamo, građana. Osim toga, mora se izgraditi nova svest kod obe strane. Ovo posebno vredi kada se govori o javnim vlastima, koje ne trebaju gledati na civilno društvo kao na 'političkog oponenta' već prihvatiti njegove kritike kao doprinos u poboljšanju usluga i opšteg upravljanja.

Sa druge strane, civilno društvo mora biti aktivnije u nadgledanju rada javnih tela i pružati odgovarajuće alternative za bitna pitanja, posebno na lokalnom nivou. Kao što se može primetiti u ovom izveštaju, mnoge cenjene organizacije civilnog društva angažovane su na ključnim pitanjima na centralnom nivou, dok je lokalni nivo često zanemaren. Slučaj Opštine Peć daje sjajan primer kada postoji aktivno civilno društvo, javne vlasti ne mogu odoliti koristi koju dobivaju putem njihovih podataka i stručnosti, zbog čega se uključivanje civilnog društva događa prirodno.

Kada se uzima u obzir da li su specifične institucije za saradnju sa civilnim društvom potrebne da bi došlo do te saradnje, Opština Peć nam ponovo daje drugačiji argument: iako nema zvaničnog tela ili instrumenta, saradnja je uspešna na svim nivoima. Ovo se događa kada javne vlasti shvate načelo demokratije i građanstva i koristi od saradnje sa civilnim društvom.

Šta ako su javne vlasti zatvorene? Da li bi ih postojanje specifičnih institucija obavezalo na saradnju, da i pored političke volje do toga dođe? Ovo je otvoreno pitanje na koje nema pravog odgovora. Ipak, autori ovog izveštaja – analizirajući specifične slučajeve na Kosovu i istražujući određeni broj zanimljivih slučajeva iz zemalja sličnim Kosovu – su zaključile da ozvaničenje saradnje i određivanje institucije koja je odgovorna za provođenje te saradnje je jedan od prvih koraka, iako ne i jedini ka postizanju zajedničkog razumevanja o obostranim obavezama o određivanju realnih očekivanja iz te saradnje. Takvi zvanični dogovori i institucije bi omogućile da se saradnja odvija ne samo kada postoji dobra politička volja, već bi ona na taj način postala obavezujuća za sve javne vlasti. Kada postoje potrebni mehanizmi, zavisi od civilnog društva koliko je aktivno u njihovom korištenju.

Preporuke

Za vlasti (centralnu i lokalnu)

- Povećanje razumevanja uloge civilnog društva u javnoj upravi;
- Stvaranje sveobuhvatnih vladinih politika za saradnju sa civilnim društvom;
- Restruktuiranje institucija odgovornih za saradnju sa civilnim društvom; prema vladinoj politici o saradnji sa civilnim društvom;
- Pregled mandata Kancelarije za dobro upravljanje kako bi se balansirali njeni kapaciteti sa mandatom;
- Ograničenje mandata Odseka za NVO samo na upis NVO-a;
- Izmena uredbe o Savetodavnim odborima u Opštini Priština kako bi se uključili članovi civilnog društva, na osnovu pravnih odredbi o ovom pitanju;
- Otvaranje svih sastanaka Skupštine Opštine Priština i njenih odbora ili objava obrazloženjau slučaju zatvorenih sastanaka;
- Istražiti mogućnost ozvaničenja saradnje između Opštine Peć i civilnog društva, kako bi se osigurala dugotrajna saradnja koja ne bi zavisila od volje političke stranke na vlasti;
- Imenovanje zvaničnika za veze sa civilnim društvom u svim opštinama na Kosovu.

Za civilno društvo

- Povećanje shvatanja uloge i odgovornosti određenih institucija na centralnom i lokalnom nivou;
- Povećanje pritiska na Kancelariju za dobro upravljanje kako bi unapredila njen rad i pratila aktivnosti proizašle iz izveštaja;
- Povećanje aktivnosti na lokalnom nivou, putem praćenja opština i pružanja pomoći u donošenju odluka u davanju usluga;
- Podržavanje Vlade u povećanju kapaciteta uprave za saradnju sa civilnim društvom;
- Razmena podataka o dobrim praksama iz različitih opština, kako bi bilo više pozitivnih primera za slične slučajeve;
- Predložiti alternative i rešenja za određivanje javnih politika;
- Odgovoriti pozitivno na zahteve i informacije koje dolaze iz Vlade;
- Organizovati i osnivati sektorske mreže koje će tematski sarađivati sa vlastima.

Report is prepared by:

Taulant Hoxha, Kosovar Foundation for Civil Society
Besnike Koçani, Kosovar Foundation for Civil society
Ardita Metaj Dika, TACSO Kosovo office

Raporti është përgatitur nga:

Taulant Hoxha, Fondacioni Kosovar për Shoqëri Civile
Besnike Koçani, Fondacioni Kosovar për Shoqëri Civile
Ardita Metaj Dika, TACSO – Zyra në Kosovë

Izveštaj su pripremili:

Taulant Hoxha, Kosovska Fondacija za civilno društvo
Besnike Koçani, Kosovska Fondacija za civilno društvo
Ardita Metaj Dika, TACSO kancelarija na Kosovu

TACSO - Kosovo, August 2011

Technical Assistance for Civil Society Organisations
Regional European Commission Project
Kosovo Office
Str. Fazli Grajqevci 4/a
10000 Prishtina, Kosovo

The views expressed in this publication do not necessarily reflect to the views of
the European Commission